

.se

Olle Findahl

Pensionärerna och internet

.se | internetstatistik

2014

Pensionärerna och internet 2014

Version 1.0 2015
Olle Findahl

Texten skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons. Erkännande 2.5 Sverige, vars licensvillkor återfinns på <http://creativecommons.org/>, för närvarande på sidan <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/legalcode>.

Vid bearbetning av verket ska .SE:s logotyper och .SE:s grafiska element avlägsnas från den bearbetade versionen. De skyddas enligt lag och omfattas inte av Creative Commons licensen enligt ovan.

Författare: Olle Findahl
Fotograf: Kristina Alexanderson

Första upplagan

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur) ansvarar för internets svenska toppdomän. .SE är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för en positiv utveckling av internet i Sverige.

Organisationsnummer: 802405-0190
Besöksadress: Ringvägen 100 A, 9 tr, Stockholm
Brevledes på .SE Box 7399, 103 91 Stockholm
Telefon: +46 8 452 35 00
Fax: +46 8 452 35 02
E-post: info@iis.se
Webbplats: www.iis.se www.internetstatistik.se
www.soi2014.se www.poi2014.se

Innehåll

01.	FRÅN PIONJÄRER OCH EXPERTER TILL SÄLLAN- OCH ICKE-ANVÄNDARE	8
02.	DIGITALA KLYFTOR ÄR STÖRRE BLAND ÄLDRE ÄN I ANDRA ÅLDRAR	16
03.	DEN MOBILA BOOMEN GÄLLER INTE PENSIONÄRERNA	26
04.	INTERNATIONELL JÄMFÖRELSE	34
05.	I VILKEN MÅN ÄR INTERNETS INNEHÅLL TILLGÄNGLIGT FÖR PENSIONÄRERNA?	36
06.	DE ÄLDRE INTERNETANVÄNDARNA	41
07.	INTERNET OCH TRADITIONELLA MEDIER	53
08.	PENSIONÄRERNAS SYN PÅ INTERNET	59
	AVSLUTNING	67
	LITTERATUR	69
	OM RAPPORTEN	71

Förord

Under tjugo år har internet spridit sig till allt fler och integrerats i de flestas arbetsliv. Internet har blivit en naturlig del hos företag och myndigheter och utgör idag den dominerande kanalen för information och kommunikation.

För tjugo år sedan tänkte många att efter en övergångstid på fem till tio år skulle alla ha skaffat sig internet. Spridningskurvorna pekade rakt upp. De äldre som inte ville använda internet skulle försvinna och dö bort. Men så är inte fallet. Det finns en tröghet i tekniska spridningsprocesser särskilt bland de som i mitten på 90-talet var i slutfasen av sina arbetsliv och aldrig drogs med i internetboomen.

Idag finns det två miljoner svenskar som är äldre än 65 år. Deras situation glöms lätt bort när intresset riktas mot barn och ungdomar och nya tekniska apparater. De flesta marknadsundersökningar och andra statistiska undersökningar räknar inte med de äldsta. Samtidigt har de blivit lika beroende av internet som de som är yngre för att skaffa information och kommunicera med myndigheter och företag.

Hur ser pensionärernas situation ut idag? Hur många och vem använder internet? Hur ser de på informationssamhället och på surfplattor och smarta mobiler? Vad kan de och vad är de rädda för?

De flesta av de som är äldre än 65 år idag kommer att leva tio eller tjugo år till. De är medborgare precis som alla andra, även om de växt upp, arbetat och levt största delen av sina liv i en annan tid. De har rätt att bli hörda. Det här är ett sätt göra pensionärerna synliga i internets tidevarv.

Olle Findahl

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Sammanfattning

Under de tre senaste åren har tillgången till internet bland pensionärerna ökat kraftigt. Ökningen, från 2011 till 2014, har varit tio procent (78 - 88 %) i åldrarna 66 till 75 år och åtta procent (39 - 47 %) för de äldre över 75 år. Ökningen har varit särskilt stark under det senaste året.

Alla äldre som har tillgång använder dock inte internet och den ökade tillgången motsvarar inte alltid en ökad användning. Så är det bland de äldsta över 75 år. På tre år har de som någon gång använder internet ökat från 32 till 34 procent. Hos de yngre pensionärerna motsvarar dock den ökade tillgången också en ökad användning på 12 procentenheter från 67 till 79 procent.

Den digitala klyftan när det gäller internettillgång går idag inte längre mellan pensionärer och övriga utan mellan yngre och äldre pensionärer. De yngre pensionärerna som i dag består av 40-talister liknar alltmer genomsnittet i befolkningen medan många 20- och 30-talister över 75 år inte är lika intresserade att använda internet.

Medan de digitala klyftorna i flera avseenden minskat i den övriga befolkningen, lever de kvar bland pensionärerna. Inkomst, utbildning och yrkesbakgrund spelar stor roll för vilka som använder internet och den rollen ökar med ökad ålder. Majoriteten av de äldsta har folk/grundskola som högsta utbildning och här har 22 procent tillgång till internet, jämfört med 60 procent bland de som har studerat på högskolenivå. Även skillnaden mellan män och kvinnor är stor bland de äldsta över 75 år. Den lägsta andelen med tillgång till internet finns bland lågutbildade äldre kvinnor med låg inkomst.

I befolkningen som helhet är det ungefär en tredjedel som inte är särskilt eller inte alls kunnig i att använda datorer. Hos de yngre pensionärerna utgör denna andel med bristande datorkunskaper hälften av åldersgruppen, för att växa till åtta av tio bland de över 75 år.

”Jag är inte intresserad”, ”jag behöver inte”, ”jag är för gammal” är de vanligaste svaren på frågan varför man inte använder internet. Sedan kommer problemet med den krångliga tekniken: ”Jag klarar inte”, ”jag är rädd för att göra något fel”.

Till ovanstående svårigheter kommer sedan rent fysiska hinder. Ju äldre man blir desto fler rent kroppsliga problem tillstöter. 10 procent av de yngre pensionärerna uppger funktionshinder. Den andelen ökar till 16 procent bland de över 75 år.

Den mobila boomen gäller inte pensionärerna. Det föreligger här stora skillnader beroende på utbildning, inkomst och kön. Bland de äldsta över 75 år är skillnaderna små eftersom det är så få som över huvud taget skaffat sig en surfplatta eller smartmobil.

De äldre pensionärerna, över 75 år, står nästan helt utanför den mobila internetvärlden. De har mobiler för att ringa och skicka sms med, men de kopplar inte upp sig till internet via surfplattor eller smartmobiler.

Även många av de yngre pensionärerna, 40-talisterna, har varit avvaktande till surfplattan och smartmobilen. Men under det senaste året har spridningen tagit fart för surfplattor (11 till 30%) och smartmobiler (24 till 34%). Det rör i första hand de välbärgade 40-talisterna. Det är dubbelt så vanligt att de rika, jämfört med övriga, har tillgång till en surfplatta och en smartmobil.

Ser vi till hela åldersgruppen kan vi se att hälso- och medicinsk information på internet är tillgängligt för en tredjedel av de yngre pensionärerna och var tionde av de äldre. Det är den andel av åldersgruppen som någon gång söker efter sådan information på internet.

Drygt hälften av de yngre pensionärerna betalar inte sina räkningar över internet och mer än fyra av fem bland de äldre över 75 år gör det inte. Ungefär lika många e-handlar inte över internet.

76 procent av hela befolkningen använder nu internet dagligen, jämfört med 56 procent av de yngre och 24 procent av alla äldre pensionärer. Totalt 40 procent i befolkningen använder internet flera gånger om dagen, medan denna siffra är 27 respektive 9 procent hos yngre och äldre pensionärer.

Söka efter nyheter eller läsa tidningarnas webbversioner sysslar de äldre internetanvändarna med nästan lika mycket som befolkningen i övrigt. Detsamma gäller e-posten. Men när vi kommer till annan sorts kommunikation över internet är detta inte lika vanligt. Det är också mycket populärare i andra åldrar, jämfört med de äldre, att besöka sociala nätverk, men hälften av de yngre pensionärerna, som använder internet dagligen, är där. Skillnaden är mindre när det gäller deltagande på intresseföreläsningar där det är den egna hobbyn eller specialintresset som styr.

Pensionärerna ser inte bara mer på tv och lyssnar mer på radio än andra åldersgrupper. De ägnar också mer tid åt att läsa tidningar än de som är yngre och de läser också mer böcker och tidskrifter än andra. De traditionella medierna i deras traditionella former är lika viktiga som informationskällor oberoende av hur mycket de äldre använder internet.

Fortfarande känner sig en tredjedel av befolkningen inte delaktiga i "informationssamhället", och den andelen är större bland pensionärerna: Hälften av de yngre och 81 procent av de äldre pensionärerna känner sig inte delaktiga.

Många äldre, särskilt de över 75 år har synpunkter på internet som fenomen: Internet har blivit ett tvång. Det är krångligt, inte användarvänligt. Hjälp behövs. Det har gått för långt.

Och även om den kritiska och avvaktande hållningen delas av många äldre utgör de inte en majoritet bland de yngre pensionärerna. I denna åldersgrupp använder ungefär hälften internet dagligen och de har en positiv syn på internet och anser att internet spelar en mycket viktig roll i deras liv. Och ju mer de använder internet desto viktigare har internet blivit. För pensionärerna som använder internet flera gånger dagligen har internet blivit lika viktigt som för många ungdomar och medelålders.

OI. Från pionjärer och experter till sällan- och icke-användare

Hur ska förhållandet mellan pensionärerna och internet beskrivas? Det finns inget enkelt svar eftersom skillnaderna mellan pensionärerna är så stora. Här, bland pensionärerna över 65 år, kan vi idag finna de som var med om att bygga upp internet för 25 – 30 år sedan likaväl som de som aldrig använt sig av en dator och inte heller har för avsikt att någonsin göra det. Här bland dagens pensionärer finns pionjärerna som var med om att bygga upp internet redan på 80-talet och innovatörerna som prövade den nya tekniken i början av 90-talet (Findahl & Selg, 2008), och de som nyligen under 2010-talet, efter stor tvekan, börjat använda sig av dator och internet.

En hel del av pensionärerna betraktar sig som mycket kunniga i att handskas med datorer. Samtidigt finns det många som säger sig inte veta något om internet och tycker att det är skönt slippa dras in i något krångligt och besvärligt. Och här finns de som fått både dator, smartmobil och surfplatta av sina barn men aldrig använt dem.

Inte i någon åldersgrupp är skillnaderna i internetanvändningen så stora som bland pensionärerna. Bland de yngre och medelålders är nästan alla på ett eller annat sätt uppkopplade, och även om skillnaderna i hur internet används även där är stora, spelar inkomst, utbildning och kön en mindre roll. Så är det inte bland pensionärerna där yrkeslivet innan pensionen fått en avgörande betydelse för hur de senare kommit att använda internet. Det handlar både om generationsskillnader och om skillnader i utbildning och yrkesbakgrund.

Tillgång till internet i hemmet 1995-2014

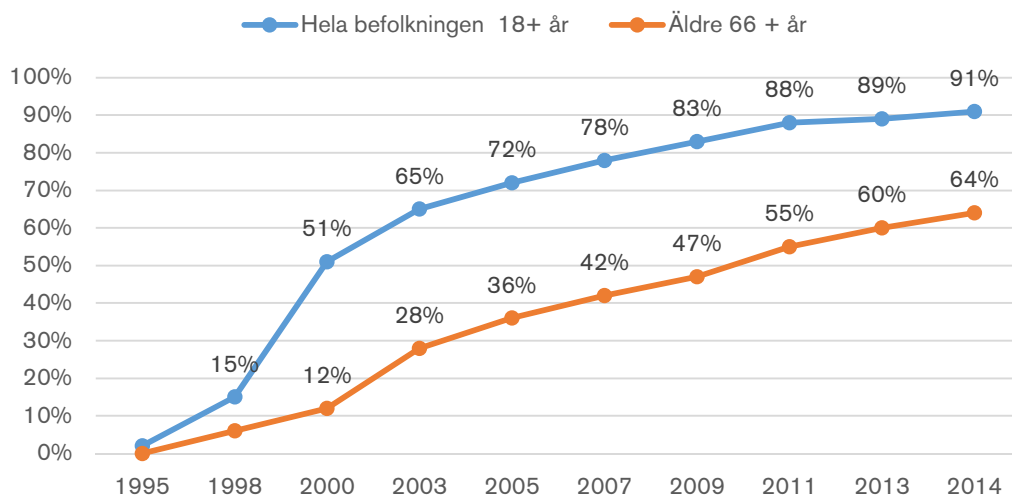

Diagram 01-1 Andel av befolkningen (18+ år) och bland pensionärerna (66+ år) som under åren 1995 till 2014 haft tillgång till internet (Österman & Timander, 1997; Findahl, Svenskarna och internet 2000 – 2014).

Hur har då pensionärerna tagit till sig den nya tekniken under de snart 20 år som gått sedan internet började sprida sig till en allt större del av befolkningen. Vad har hänt under dessa tjugo år? Vi vet sedan tidigare att ny teknik som radion och televisionen spridit sig mest långsamt bland de äldre.

Låt oss jämföra det genomsnittliga spridningsförloppet i den vuxna befolkningen med hur internet har spridit sig bland pensionärerna i åldersgruppen över 65 år.

Som framgår av diagram 1.1 var de flesta äldre inte med under det snabba spridningsförloppet under slutet på 90-talet då miljoner svenskar skaffade sig tillgång till internet. År 2000 då halva befolkningen blivit internetanvändare hade bara 10 procent av pensionärerna blivit det. Efter tio år hade en tredjedel av de över 65 år tillgång till internet och efter tjugo år har andelen ökat till två tredjedelar. Det innebär att en tredjedel av pensionärerna, fortfarande efter tjugo år, inte har tillgång till internet.

Men diagram 1.1, som bygger på ett medelvärde där alla äldre slagits ihop till en grupp, visar inte hela sanningen. Medelvärden kan dölja fundamentala skillnader och så är det också i detta fall. Skiljer vi på unga och gamla pensionärer blir utfallet ett annat. Det gäller särskilt under de senaste åren då de yngre pensionärerna allt mer kommit att likna genomsnittet i befolkningen.

Tillgång till internet i hemmet 1995-2014

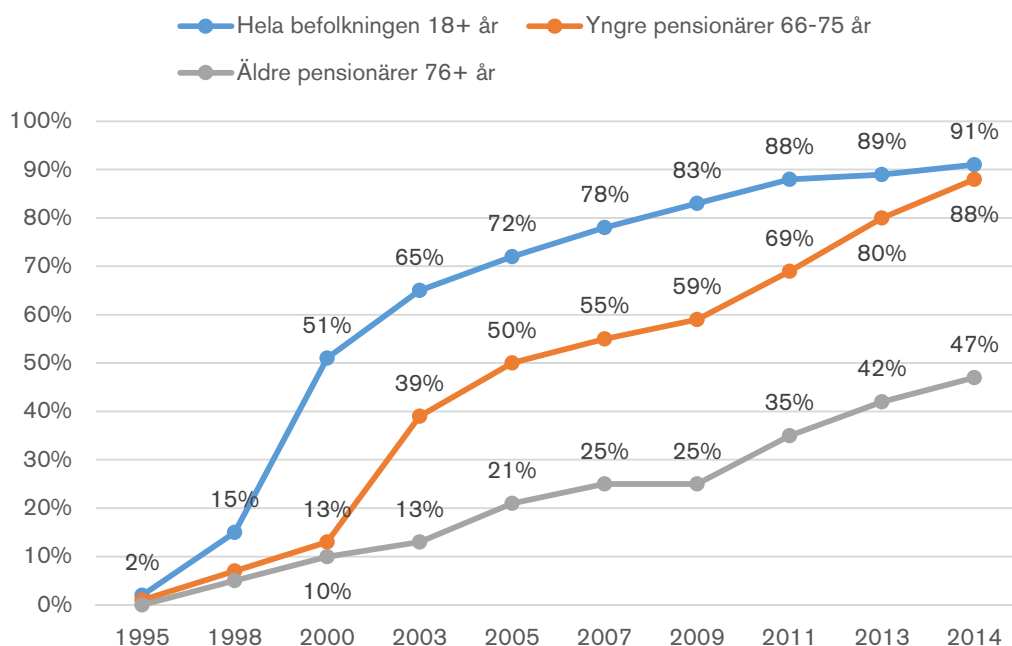

Diagram 01-2 Andel av befolkningen (18+ år) och bland yngre (65-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som under åren 1995 till 2014 haft tillgång till internet i hemmet (Österman & Timander, 1997; Findahl, Svenskarna och internet 2000 - 2014).

De första åren fram till år 2000, under den primära spridningsfasen, är inte pensionärerna över 65 år med när internet börjar sprida sig och här skiljer sig inte yngre och äldre pensionärer sig åt. Men därefter sker en snabb spridning av internet bland de

yngre pensionärerna medan spridningen bland de äldre över 75 år aldrig riktigt tar fart. Idag, år 2014, är andelen som har tillgång till internet nästan uppe i 90 procent bland de yngre pensionärerna och ligger därmed på ungefär samma nivå som i befolkningen som helhet. Skillnaden till de äldre över 75 år är betydande och här är det över hälften som inte har tillgång till internet, även om det skett en betydande ökning även bland de äldsta under det senaste året.

Olika generationers internethistoria

För att förstå detta spridningsförlopp bland pensionärerna är det nödvändigt att gå tillbaka i tiden och analysera spridningsförloppet i olika generationer som vi här beräknar utifrån åldersgrupper på tio år: 00-, 10-, 20-, 30- och 40-talister. Idag består de unga pensionärerna av en helt annan generation än tidigare. Här återfinns idag 40-talisterna. De var fullt yrkesverksamma när internet började sprida sig.

Generationer som var pensionärer 1994

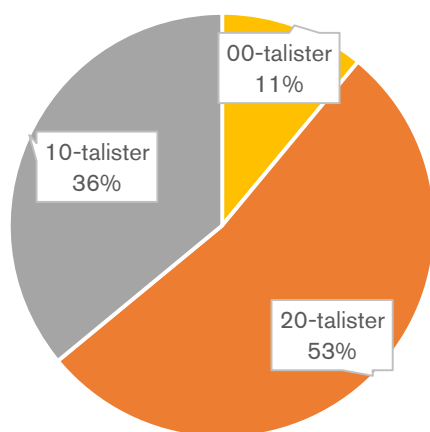

Diagram 01-3 Andel av pensionärerna över 65 år som tillhörde olika generationer 1994.

För tjugo år sedan (1994), efter det att den första webbläsaren kommit och spridningen av internet började ta fart, bestod pensionärerna av personer födda under 00-talet, 10-talet och 20-talet. De yngre pensionärerna var då 20-talister.

Generationer som var pensionärer 2004

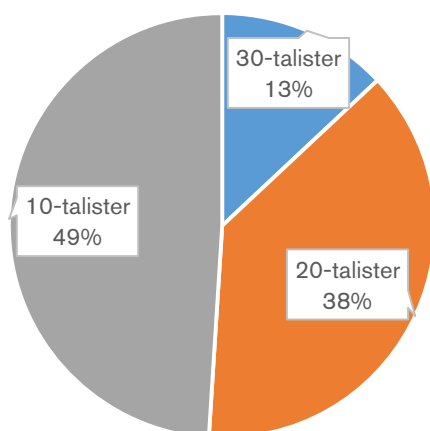

Diagram 01-4 Andel av pensionärerna över 65 år som tillhörde olika generationer 2004.

För tio år sedan (2004), när allt fler började skaffa sig bredband, var de yngre pensionärerna födda på 30-talet och de äldre var 20- och 10-talister.

Generationer som var pensionärer 2014

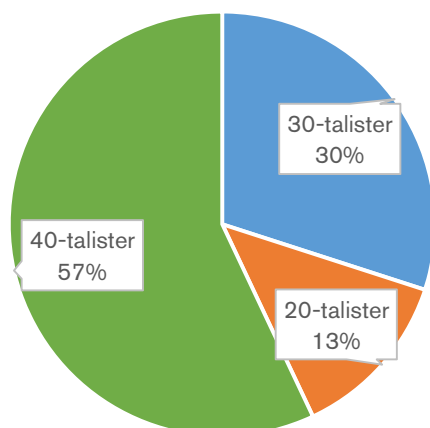

Diagram 01-5 Andel av pensionärerna över 65 år som tillhörde olika generationer 2014.

Idag är det 40-talisterna som blivit pensionärer och 30-talister och 20-talister utgör de som är över 75 år. Dessa generationer har helt olika internethistorier bakom sig. Av särskild betydelse är i vilket skede i livet de befann sig i slutet av 90-talet då internetspridningen tog fart. Här intar 40-talisterna en särskild position eftersom de var mitt uppe i sina yrkeskarriärer. De var, och fortfarande är, inte bara ovanligt många. De hade också ett helt annat utgångsläge för att ta till sig internet än de tidigare 20- och 30-talistgenerationerna.

20-talisterna

De som var födda under 20-talet hade slutat skolan när andra världskriget bröt ut. Många var inkallade under krigsåren. En majoritet hade folkskolan som högsta utbildning, 65 procent bland kvinnorna. Få hade en eftergymnasial utbildning: 7 procent av kvinnorna och 17 procent av männen. Var fjärde kvinna och var tionde man väntas uppleva sin 90-årsdag. I mitten på 90-talet när internet började spridas var 20-talisterna redan pensionärer.

30-talisterna

Även bland 30-talisterna är det en majoritet som endast har folkskolan bakom sig, men fler än tidigare genomgår gymnasieutbildning och 13 procent av kvinnorna och 20 procent av männen har en eftergymnasial utbildning. Allt fler kvinnor förvärvsarbetar.

Var tredje kvinna och var femte man beräknas uppleva sin 90-årsdag. I mitten på 90-talet började 30-talisterna närma sig pensionsåldern och när bredband blev tillgängligt för allt fler var 30-talisterna redan pensionerade.

40-talisterna

40-talisterna föddes under eller strax efter andra världskriget. De växte upp i en tid med stark ekonomisk tillväxt och när det svenska välfärdssamhället byggdes upp. Det var den första generationen där över hälften hade en studentexamen eller en högskoleutbildning. Studiemedelssystemet infördes och framför allt andelen kvinnor som studerade vidare dubblerades och blev lika hög som bland männen. Det började finnas en välutvecklad barnomsorg och många kvinnor arbetade utanför hemmet. I mitten på 90-talet, när spridningen av internet tog fart, var 40-talisterna mitt uppe i sina yrkesliv. Nära hälften av kvinnorna (40%) och en fjärdedel av männen förväntas uppnå 90-årsåldern. (SCB, 2014. Generationer genom livet)

Varken 20-, 30- eller 40-talisterna växte upp med televisionen. Det var, förutom böcker, vecko- och serietidningar, radion som gällde. Den spelade en särskild roll för den ungdomskultur som växte fram på 50-talet. Framför allt gjordes detta möjligt av den bärbara transistorradion. Då ersatte också, LP-skivan av vinyl, 78-varvaren, den så kallade stenkakan.

2014 finns det omkring 1 miljon unga pensionärer, huvudsakligen 40-talister, och 850 000 som är äldre än 75 år och födda under 20- och 30-talet.

Olika generationers tillgång till internet 1995-2014

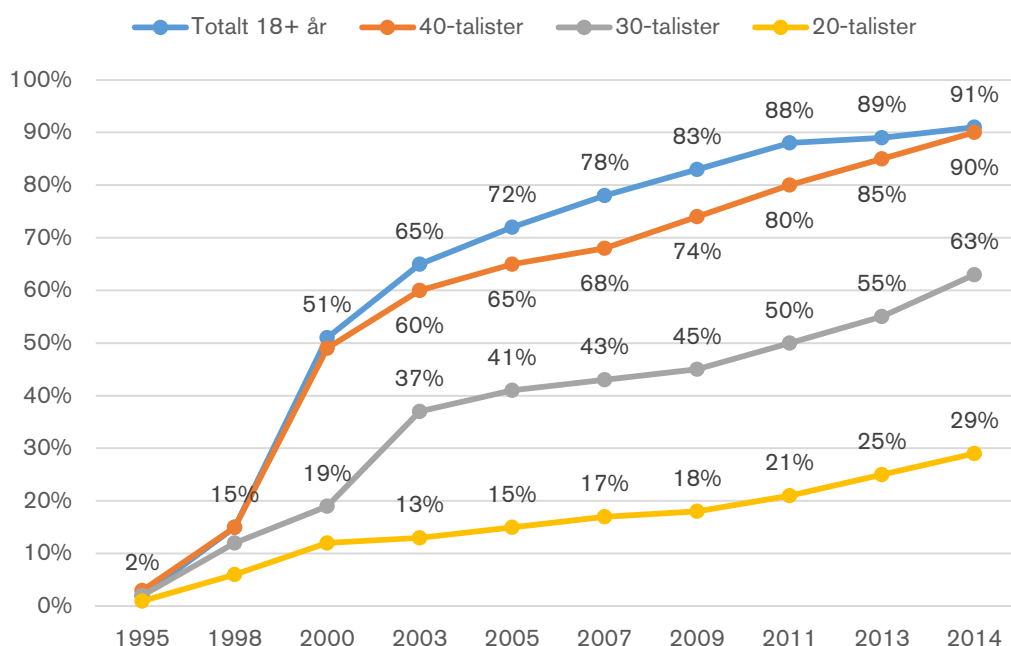

Diagram 01-6 Andel av befolkningen (18+ år) och i olika generationer som hade tillgång till internet under perioden 1995-2014.

Jämför vi internets spridningsförlopp i de olika generationerna ser spridningen helt olika ut. Bland **20-talisterna** har den aldrig riktigt tagit fart. De var redan pensionerade 1994 och drogs därmed aldrig med i spridningsförloppet via sina yrkesliv, och de hade inte heller några personliga intressen att koppla upp sig.

30-talisterna var i slutet av sina yrkeskarriärer under senare hälften av 90-talet och de som var välutbildade och de som arbetade på kontor påverkades av internetspridningen. Det sker med en viss förskjutning eftersom de tillhörde de äldsta på sina arbetsplatser. Efter det att 40 procent blivit internetanvändare 2003 planar internetspridningen ut. 30-talisterna har blivit pensionärer och de som inte redan skaffat sig internet är inte så intresserade. Ända fram till idag tillkommer det dock nya internetanvändare bland 30-talisterna. Ökningen har varit långsam men har blivit kraftigare under de senaste åren. Två av tre har idag tillgång till internet.

40-talisterna var mitt uppe i sina yrkeskarriärer under mitten på 90-talet. De som var välutbildade och de som arbetade på kontor var redan vana att arbeta med datorer och de tog snabbt till sig internet. Om vi ser till hela befolkningen hade 85 procent av de högre tjänstemännen efter fem år fått tillgång till internet. Här finns också en del av 40-talisterna. Det tog nio år för de lägre tjänstemännen och efter 13 år hade 85 procent av arbetarna tillgång till internet (Findahl, 2009). Spridningen bland 40-talisterna följer till en början i stort genomsnittet för befolkningen.

Efter några år var det inte längre arbetslivet som var drivkraften bakom internetspridningen utan personliga intressen. Dessa var starkast bland de unga och många 40-talister, som inte redan skaffat sig internet, kände inte något större behov att skaffa sig den nya tekniken. Spridningskurvan planade ut, men har hela tiden långsamt fortsatt uppåt och idag har de flesta 40-talister tillgång till internet, trots att de nu är pensionärer. Den digitala klyftan när det gäller internettillgång går idag inte längre mellan pensionärer och övriga utan mellan äldre pensionärer över 75 år och övriga.

Ökad användning av internet bland yngre pensionärer

Under de senaste åren har spridningen av internet i befolkningen börjat plana ut. Det har uppstått en takeffekt eftersom nästan alla i många åldersgrupper redan använder internet. Men det sker stora förändringar bland de yngsta och bland de äldsta där många ännu inte använder internet. Här finns fortfarande ett utrymme för ökad internetspridning. Det märks tydligast, å ena sidan bland förskolebarn, och å andra sidan bland de yngre pensionärerna som i allt större utsträckning har fyllts upp av 40-talisterna. De förändringar som skett bland de äldre över 75 år, där 20- och 30-talisterna återfinns, har framför allt rört ökad tillgång till internet medan användningen legat kvar på samma nivå.

Under de tre senaste åren har andelen av befolkningen (12+ år) som har tillgång ökat från 89 till 91 procent, samtidigt som de som använder internet i hemmet ökat något från 86 till 88 procent, vilket innebär att nästan alla som har tillgång till internet också använder det. Tillgången har ökat betydligt mer bland pensionärerna, med 10 procent (från 78 till 88 %) för de yngre pensionärerna och 8 procent (från 39 till 47 %) bland de äldre pensionärerna (75+ år).

Men denna ökning av tillgång motsvarar inte en ökad internetanvändning bland de äldsta över 75 år. På tre år har de som någon gång använder internet ökat från 32 till 34 procent. Hos de yngre pensionärerna motsvarar dock den ökade tillgången också en ökad användning på 12 procentenheter (från 67 till 79 %)

Den ökande användningen är en kombination av att fler yngre pensionärer som inte tidigare använt internet har börjat och att tidigare användare bland 40-talisterna har blivit äldre och nu kommit att ingå i pensionärsgruppen.

Ökad tillgång och användning av internet bland äldre 2012-2014

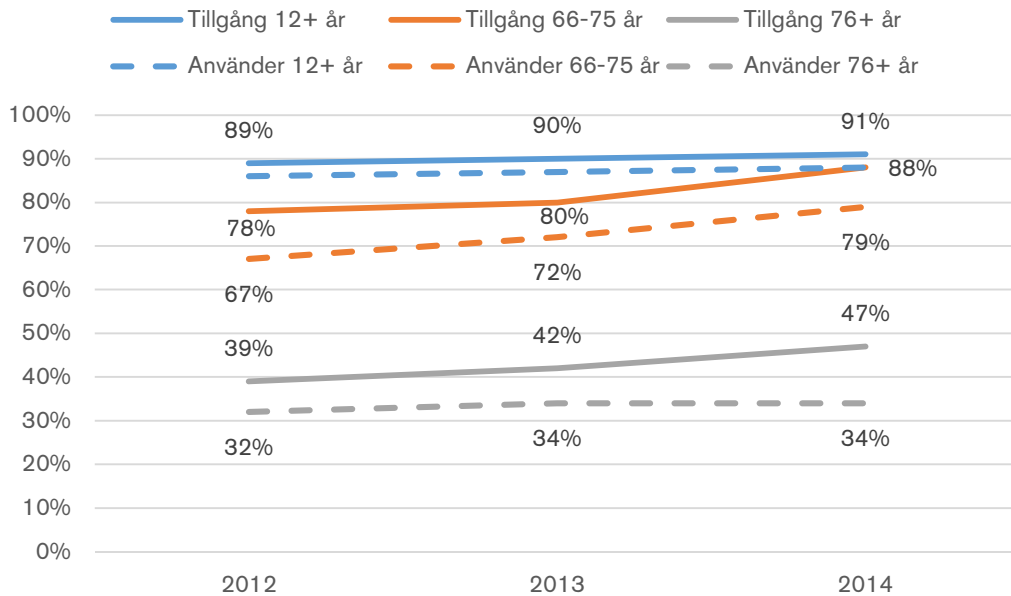

Diagram 01-7 Andel av pensionärerna (66-75 år och 76+ år) med tillgång till internet och andel som använder internet jämfört med andel av befolkningen (12+ år).

Värt att observera är att andelen av de som har tillgång till internet är betydligt större än andelen som använder internet. Det är således vanligt bland äldre att internet finns tillgängligt i hushållet men att inte alla i hushållet använder sig av det. Tillgången har ökat avsevärt under de senaste åren hos både yngre och äldre pensionärer, men det är bland de yngre pensionärerna som detta också medfört en ökad användning.

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

02. Digitala klyftor är större bland äldre än i andra åldrar

Det är betydligt fler av pensionärerna som har tillgång till internet än som använder det. Skillnaden kan vara 10 - 15 procentenheter. Det gäller framförallt bland de lågutbildade med enbart folk/grundskola bakom sig. Bland yngre pensionärer med låg utbildning har 83 procent tillgång till internet, men enbart 69 procent använder det och bland äldre lågutbildade pensionärer är det 36 procent som har tillgång till och 22 procent som använder internet.

För de högutbildade i åldern 66 till 75 år är tillgång till internet detsamma som användning. Nästan alla använder internet. Även de flesta med studentexamen är användare.

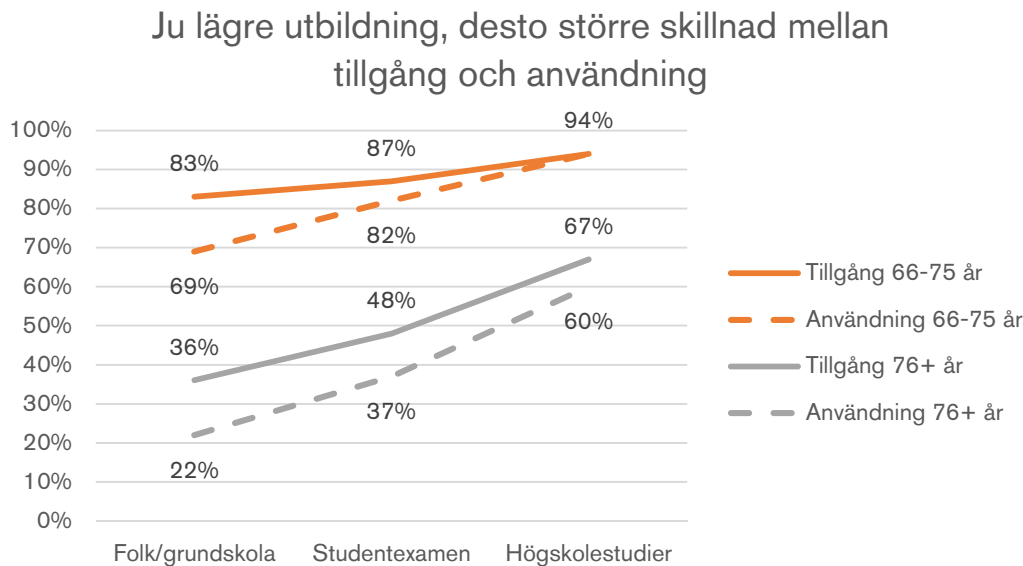

Diagram 02-1 Andel pensionärer med olika utbildning bakom sig som har tillgång till och som använder internet.

Däremot finns det en skillnad mellan tillgång och användning hos de äldre pensionärerna (75+ år) inte bara hos lågutbildade utan det finns en genomgående skillnad på 10 procentenheter mellan tillgång och användning, oberoende av utbildning, inkomst och kön.

Detta betyder att i många äldre tvåpersonershushåll har man tillgång till internet men det är bara en som använder internet. Det kan vara endera mannen eller kvinnan. Finns det i hushållet en högutbildad man kan det vara han som sköter internet, men det kan också vara en kvinna som har erfarenhet av kontorsarbete som sköter datorn och internet.

Ju lägre inkomst desto större skillnad mellan tillgång och användning

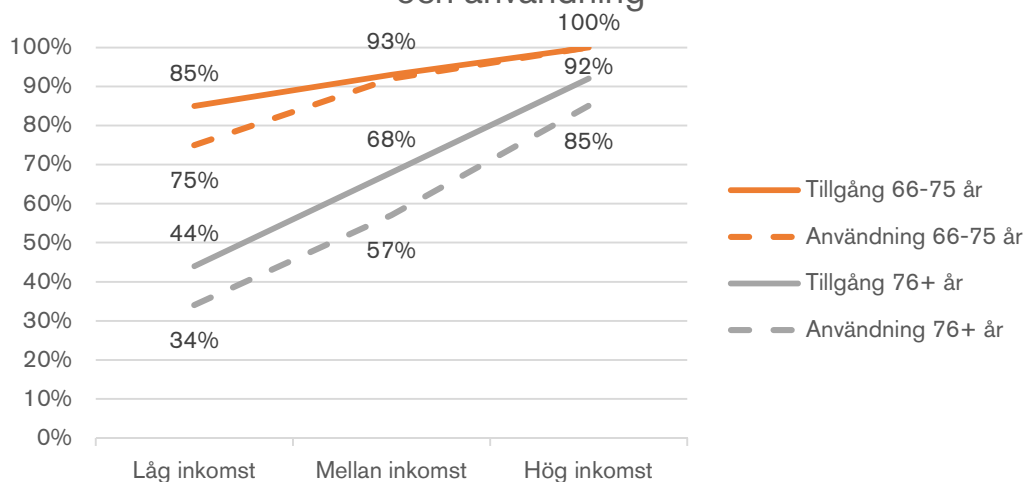

Diagram 02-2 Andel pensionärer med olika inkomst som har tillgång till och som använder internet.

Både utbildning, inkomst och kön uppvisar således ett samband med användningen av internet hos pensionärerna. Ju äldre man är desto tydligare är sambanden. Bland yngre och medelålders har dessa samband till stor del försvunnit.

Bland de äldsta över 75 år är skillnaderna mycket stora. Majoriteten av de äldsta har folk/grundskola som högsta utbildning och här använder 22 procent internet, jämfört med 60 procent bland de högutbildade med studier på högskolenivå.

Äldre män har större tillgång till internet än äldre kvinnor

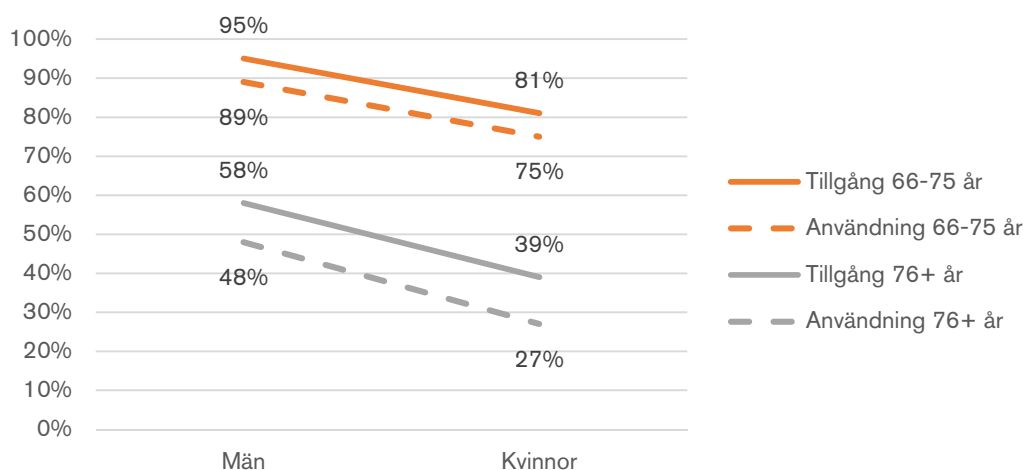

Diagram 02-3 Andel äldre män och kvinnor som har tillgång till och som använder internet.

De flesta äldre pensionärer har en låg inkomst och 34 procent av dem använder, åtminstone någon gång, internet jämfört med 85 procent bland de med höga inkomster.

Inkomstgrupperna har här delats upp i tre ungefär lika stora grupper: låg, mellan och hög.

Även skillnaden mellan män och kvinnor är stor bland de äldsta över 75 år. Den lägsta andelen användare finns bland lågutbildade äldre kvinnor med låg inkomst.

Den digitala klyftan existerar också i åldrarna 66 till 75 år, där 69 procent av de lågutbildade använder internet jämfört med 94 procent av de högutbildade. 75 procent av de med låg inkomst använder internet jämfört med 92 procent av den tredjedel som har högst inkomst.

Här några kommentarer från äldre människor som har tillgång men inte använder internet:

Har en dator, har en mobil, har en surfplatta, har fått dem av barnen. Kan inte använda dem och har inte lust att lära mig att använda dem. Barnen bor långt borta och har inte tid att lära. Ska gå till butiken och be dem lära hur man skickar sms.
(Kvinna, 89 år, folkskola, använder ej internet).

Inköpte min data apparat vid 76 års ålder och det är ännu svårt att förstå hur jag ska bete mej!
(Man, 81 år, folkskola, varuhusanställd, använder ej internet).

Jag har en hustru som tar hand om allt med datorer i hemmet men jag kanske borde lära mig.
(Man, 78 år, studentexamen, ingenjör, bilar, använder ej internet)

Barnbarn har gjort webbadresser åt mig så jag kan gå direkt in på t.ex. Blocket.
(Kvinna, 87 år, folkskola, sjuksköterska, egen dator men använder ej internet)

Kunskaper om datorer och internet saknas hos de som står utanför

I befolkningen som helhet är det ungefär en tredjedel (31%) som inte är särskilt eller inte alls kunnig i att använda datorer. Hos de yngre pensionärerna utgör denna del med bristande datorkunskaper hälften (55%) av åldersgruppen, för att växa till åtta av tio (79%) bland de över 75 år.

Hur kunniga är de äldre på att använda datorer?

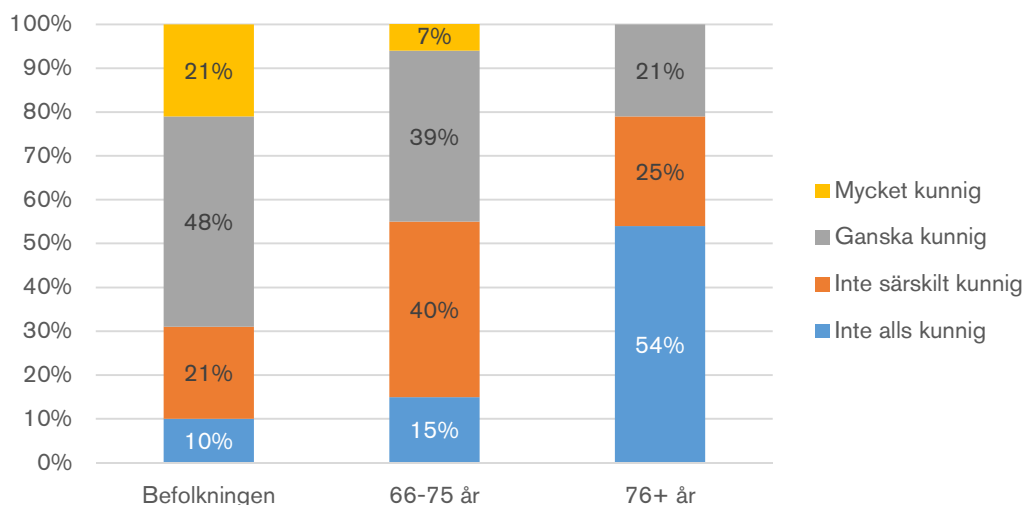

Diagram 02-4 Andel av pensionärerna med olika kunskap om datorer jämfört med datorkunskap i befolkningen (12+ år).

Bristande kunskaper om datorer försvinner inte bara för att man börjar använda dator och internet. Men jämför vi vad de äldre användarna kan om datorer med befolkningen i övrigt blir skillnaderna mindre. Även om de pensionärer som inte använder internet inte kan så mycket om datorer så är kunskapen av naturliga skäl mer spridd bland de pensionärer som använder internet och skillnaden till befolkningen som helhet är inte så stor.

Hur kunniga är de äldre som använder internet?

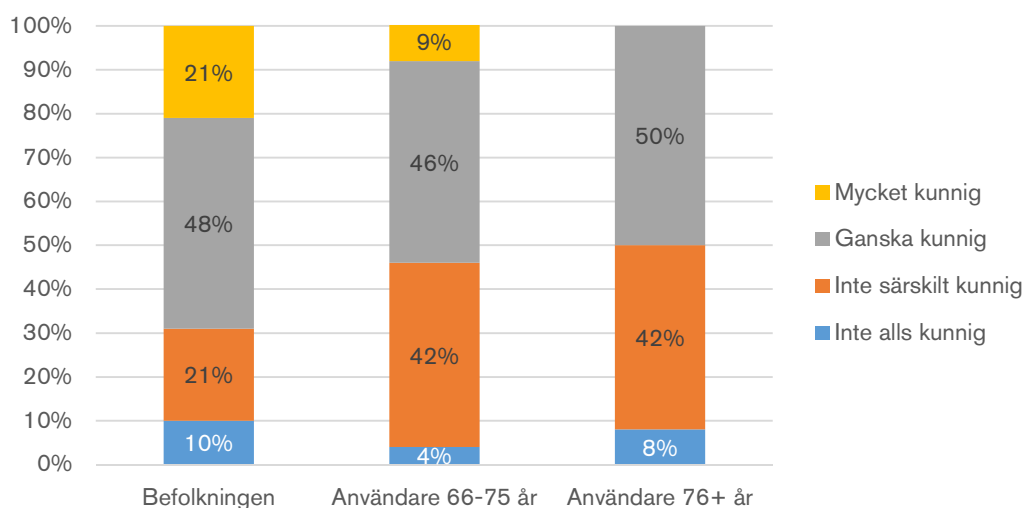

Diagram 02-5 Andel av pensionärerna som använder internet med olika kunskap om datorer jämfört med datorkunskapen bland internetanvändarna i befolkningen (12+ år).

Skillnaden ligger främst i att andelen mycket datorkunniga är mindre bland pensionärerna samtidigt som det finns en större andel som inte är särskilt kunniga.

Andelen som inte alls är kunniga och som är ganska kunniga är ungefär lika stor bland pensionärerna som använder internet som i befolkningen.

Hälften (55% respektive 50%) av de pensionärer som använder internet är mycket eller ganska kunniga jämfört med 69 procent i befolkningen.

Man skulle kunna tro att alla som tycker att de inte är så datorkunniga återfinns bland pensionärerna. Men så är inte fallet. Visserligen är två av tre som inte kan något om datorer pensionär, men det finns lika många i befolkningen under 65 år som inte är särskilt kunniga som det finns bland pensionärerna. Bristande kunskap om datorer är således spridd i hela befolkningen. Räknar vi ihop de som säger sig inte alls vara kunniga med de som är inte är särskilt kunniga blir summan omkring 2 miljoner.

Hur många har bristande kunskap om datorer?

	Inte alls kunnig	Inte särskilt kunnig	Totalt
76+ år	400 000	200 000	600 000
66-75 år	150 000	420 000	570 000
Under 65 år	150 000	650 000	800 000
Totalt	700 000	1 270 000	1 970 000

Tabell 02.1 Antal i befolkningen och bland äldre med bristande kunskaper om datorer.

Svagt intresse att testa ny teknik

En annan egenskap som visat sig ha ett samband med om man har skaffat sig tillgång till internet är om man har ett intresse för ny teknik och att testa nya saker. (korrelationskoefficient $r=,341$). Detta samband finns också bland pensionärerna. De som inte använder internet har genomgående ett litet intresse för att testa ny teknik. På en femgradig skala där 5 betyder ett mycket stort intresse och 1 betyder inget intresse alls, ligger medelvärdet för icke-användarna på 1,6. Det gäller för alla åldrar.

Användarna uppvisar ett betydligt större intresse med ett genomsnitt på 3,2 på intresseskalen. Störst intresse har de unga i åldern 16-24 år med 4 på den femgradiga skalan, medan pensionärerna, även om de använder internet, inte har samma brinnande intresse med genomsnittsvärden på 2,7 och 2,6. Men användarna är jämförelsevis mycket mer intresserade än de pensionärer som ännu inte börjat använda internet.

Hur intresserade är pensionärerna av att testa ny teknik?

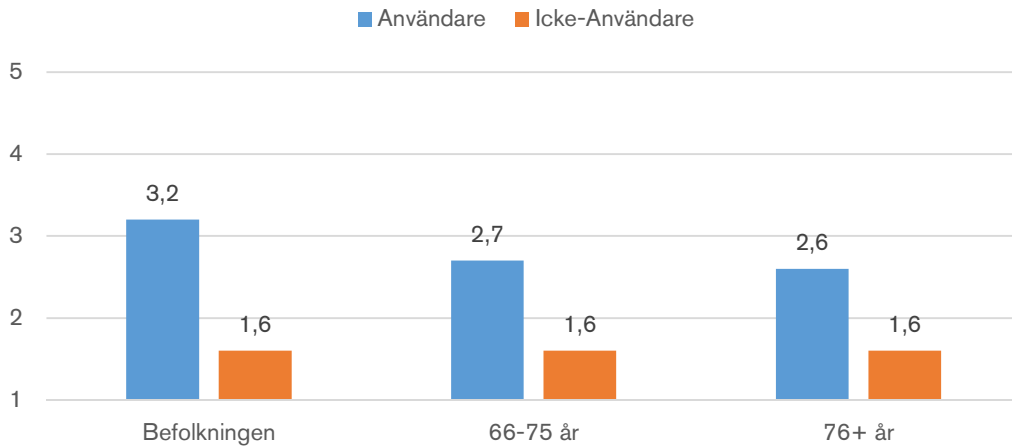

Diagram 02-6 Genomsnittligt intresse för att testa ny teknik på en 5-gradig skala bland de som använder respektive inte använder internet. 1 står för inget alls intresse och 5 för ett mycket stort intresse.

Många har svårt att koppla in nya saker

Bristande kunskaper om datorer och ett svagt intresse för att testa ny teknik medför att många har svårigheter att koppla in och installera nya tillbehör till datorn som till exempel skrivare och extra hårddisk. 16 procent av de äldre männen som använder internet säger att de inte klarar detta och 59 procent av kvinnorna säger detsamma. Lägger man till de 21 procent mellan 66 och 74 år och de 66 procent över 75 år som inte använder internet innebär det att det finns ett stort behov av stöd och hjälp för att underlätta för pensionärerna att skaffa sig internet och för att de ska kunna utveckla sina färdigheter. Det gäller framför allt kvinnorna.

Varför har man inte internet?

Bakgrunden till att många av pensionärerna till en början inte drogs med av internetvägen återfinns delvis i deras yrkesliv och delvis i deras personliga liv. Arbetade man inte med dator och internet fanns inte denna inkörsport via arbetet och inte heller om man hade vänner och personliga kontakter som existerade oberoende av internet. Fick man dessutom all information och alla nyheter via traditionella medier som radio, tv och tidningar kändes inte behovet av internet som särskilt påträngande. Var man inte heller speciellt intresserad av att testa nya tekniska apparater tyckte många att man klarade sig bra utan internet (Larsson Ranada & Hagberg, 2014).

Där fanns också ekonomiska hinder, inte bara inköpskostnaden utan också månadsavgifter. Och inte minst fanns det tekniska hinder att försöka behärska en okänd digital teknik. Många äldre, även de som använder sig av internet, känner sig som vi sett inte särskilt datorkunniga.

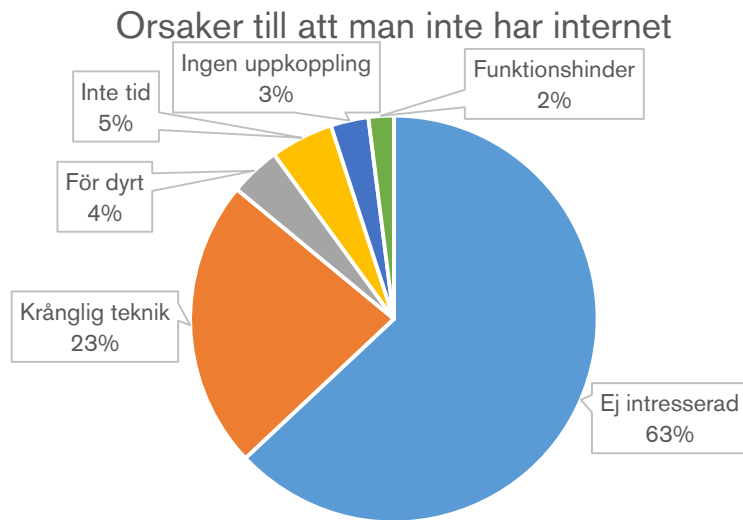

Diagram 02-7 Uppgivna orsaker till att man inte har internet 2014.

”Internet är inget för mig”

”Jag är inte intresserad”, ”jag behöver inte”, ”jag är för gammal” är de vanligaste svaren på frågan varför man inte använder internet. Sedan kommer problemet med den krångliga tekniken: ”Jag klarar inte”, ”jag är rädd för att göra något fel”. Här följer några andra kommentarer:

Här följer några andra kommentarer:

Jag tycker inte om datorer eller internet.
(Man, 78 år, akademiker, underhållsansvarig, använder ej internet).

Har en dator, har en mobil, har en surfplatta, har fått dem av barnen. Kan inte använda dem och har inte lust att lära mig att använda dem. Barnen bor långt borta och har inte tid att lära. Ska gå till butiken och be dem lära hur man skickar sms. (Kvinna, 89 år, folkskola, använder ej internet).

Inköpte min data apparat vid 76 års ålder och det är ännu svårt att förstå hur jag ska bete mej!
(Man, 81 år, folkskola, varuhusanställd, använder ej internet).

Jag tycker informationen fungerar bra. Jag får information via radio och TV främst.
(Kvinna, 79 år, kamrer, använder ej internet).

Har ingen utbildning. Har vart hemmafru bara, förstår mig inte på datorer.
(Kvinna, 84 år, hemmafru, använder ej internet).

Vem ska lära en gammal ensamstående kvinna hantera datorer? Kan helt enkelt inte. Finns kurser men dem är för långt bort och det är inte intressant att ta sig dit.
(Kvinna, 80 år, mer än grundskola, kontorsarbete, använder ej internet).

Det är mycket jag inte begriper mig på. Vet inte hur saker sker i dagens samhälle.
(Man, 85 år, folkskola, bonde, använder ej internet).

Funktionshinder vanligare med ökad ålder

Till ovanstående svårigheter kommer sedan rent fysiska hinder. Ju äldre man blir desto fler rent kroppsliga problem tillstöter. 10 procent av de yngre pensionärerna uppger funktionshinder. Den andelen ökar till 16 procent bland de över 75 år.

Synen blir sämre vilket kan göra det svårt att läsa på skärmen. Det kan vara frågan om starr eller problem med gula fläcken. Motoriken blir sämre vilket gör det svårt att styra en mus eller skriva på ett litet tangentbord. Atros och reumatism ökar med ålder. Till detta kommer problem med rygg och nacke eller en stroke som gör det svårt att röra sig.

Det finns visserligen en rad tekniska möjligheter att kompensera för olika funktionshinder, vilket inte minst fysikern Stephan Hawkin visat. Men de flesta äldre med funktionshinder har ingen kännedom om dessa möjligheter. Känner man sig svag är också motivationen att börja använda internet liten (Berner, 2014).

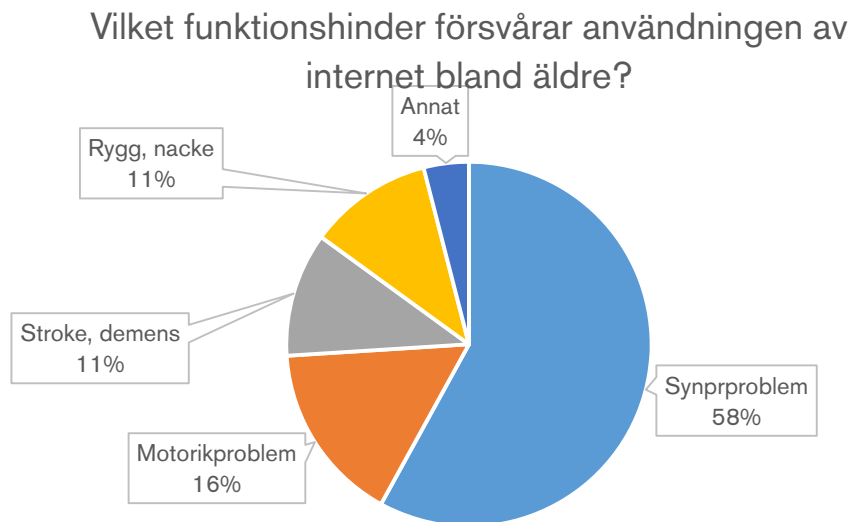

Diagram 02-8 Andel av pensionärerna (65+ år) som uppger olika funktionsproblem som försvårar deras användning av internet.

Färre äldre användare på landsbygden

Finns det skillnader mellan stad och land? Tidigare jämförelser har visat att skillnaderna i användningen av internet är små mellan de som bor på landet och i staden även om det går att hitta skillnader mellan till exempel stora städer och glesbygd. Det finns något större andel internetanvändare i större städer än i små kommuner, varuproducerande kommuner och glesbygd. Men jämför vi rakt över de som säger sig bo i städer och de som säger sig bo på landsbygden är skillnaderna små (Findahl, 2012).

Det gäller också 2014 om vi ser till alla över 65 år, men riktar vi in oss på de som är över 75 år kan vi hitta skillnader även om spridningen mellan äldre är stor på båda ställena (se också Berner 2014).

41 procent av de äldsta över 75 år som bor i städer använder internet medan det är 28 procent av de som säger att de bor på landet. Och jämför vi sedan användarna, är de som bor i städer mer aktiva: genomsnittstiden med internet är högre och det är fler som använder internet flera gånger om dagen jämfört med användarna som bor på landet. Delvis beror detta på att utbildningsnivån skiljer sig åt. Andelen med högskoleutbildning är dubbelt så stor bland boende i städer över 75 år (30%) jämfört med andelen högutbildade som bor på landet (14%).

En del har använt internet men slutat

De flesta som inte använder internet lever inte isolerade från andra internetanvändare. Redan 2008 fanns det få sociala miljöer som helt saknade internetanvändare (Findahl, 2008). Många har blivit uppmuntrade att börja och de flesta har internetanvändare inom familjen eller bekantskapskretsen. Men trycket på de äldre som står utanför är inte alls lika stort som bland de yngre. En majoritet av de äldsta över 75 år tycker inte att internet är särskilt viktigt.

En del har också börjat använda internet men har sedan av olika skäl slutat. Bland de yngre pensionärerna som inte använder internet idag är det en av fyra (27%) som tidigare varit användare. Bland de äldsta pensionärerna är det en av tio (11%) av icke-användare. Vad är orsaken till detta?

För några är det datorn som gått sönder eller att de precis flyttat. Men sådana rent praktiska orsaker är betydligt vanligare bland unga och medelålders icke-användare. Bland pensionärerna är det bara någon enstaka procent av tidigare användare som nämner sådana praktiska förhållanden som orsak till att de inte längre använder internet. Den stora majoriteten (60%) som slutat använda internet säger att internet inte längre är intressant eller inte användbart för dem. 15 procent lyfter fram teknikens krånglighet. 1 procent nämner att internet var för dyrt.

03. Den mobila boomen gäller inte pensionärerna

När de smarta mobilerna började bli populära kring år 2010 var det först de äldre ungdomarna som blev intresserade, året efter kom de yngre i åldern 12 till 15 år och på bara några år hade en majoritet av befolkningen i åldrarna 12 till 45 år en smart mobil som de kunde använda för att koppla upp sig till internet. En ökning på över 70 procentenheter på tre år.

Pensionärerna var inte alls lika intresserade. Det gäller fortfarande de äldsta över 75 år, som är födda på 20- och 30-talet, medan en del av dagens yngre pensionärer är mer intresserade. Drygt en tredjedel har tillgång till en smart mobil jämfört med över 90 procent av de yngre och medelålders.

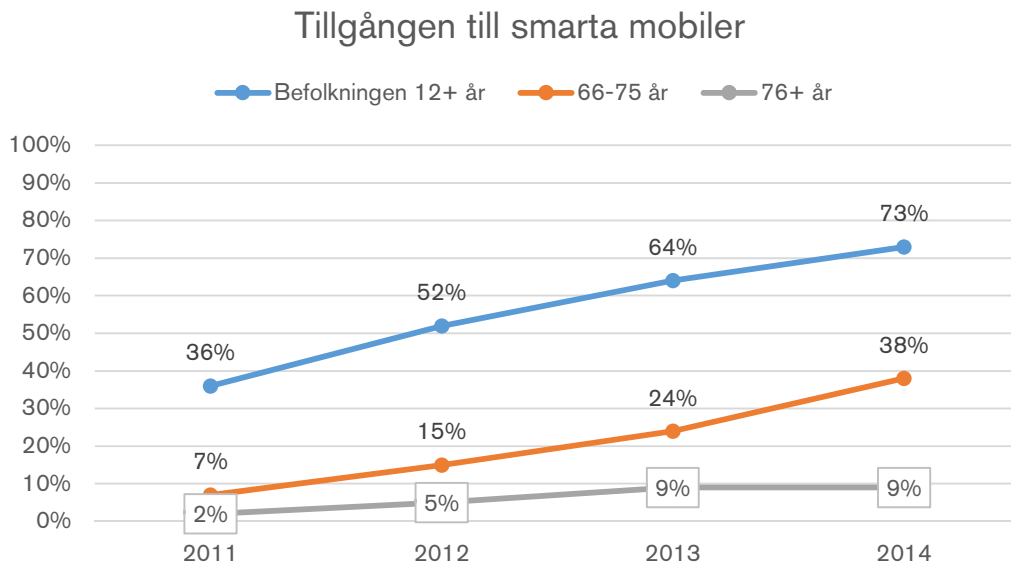

Diagram 03-1 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år som hade tillgång till en smartmobil under perioden 2011 till 2014.

En liknande utveckling, med ett års fördröjning, har skett med surfplattan som nu nästan var tredje av de yngre pensionärerna skaffat sig. En mycket stor ökning under det senaste året men långt ifrån den 85-procentiga tillgång som finns i barnfamiljerna.

Pensionärerna över 75 år, med undantag för en liten grupp, står utanför denna spridning av ytterligare en teknisk mobil möjlighet att ansluta sig till internet.

Tillgången till surfplatta

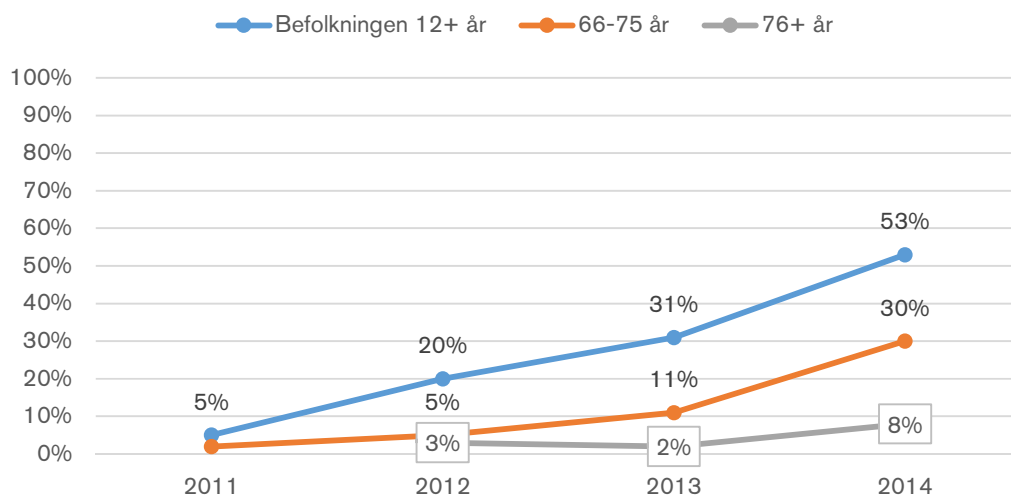

Diagram 03-2 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år som hade tillgång till en surfplatta under perioden 2011 till 2014.

Stora digitala klyftor för mobilt internet

Tillgången till smartmobiler och surfplattor har som vi sett ökat starkt under det senaste året, men det gäller inte för alla äldre. Det föreligger här stora skillnader beroende på utbildning, inkomst och kön, tydligast bland de yngre pensionärerna mellan 66 och 75 år.

Det gäller framför allt tillgången till smarta mobiler där det är dubbelt så vanligt att personer med hög inkomst och hög utbildning har skaffat sig tillgång jämfört med personer med låg utbildning och låg inkomst. Här föreligger också skillnader mellan män och kvinnor. Bland de äldsta över 75 år är skillnaderna små eftersom det är så få som över huvud taget skaffat sig en surfplatta eller smartmobil. Det gäller oberoende av utbildning, inkomst eller kön.

Tillgången till surfplattor följer precis som tillgången till smartmobiler mycket tydligt inkomstnivåerna. Det är dubbelt så vanligt att de med höga inkomster har en sådan tillgång. Det gäller befolkningen i stort med undantag för de äldsta som är helt utanför. Men utbildningsnivån tycks inte spela så stor roll för tillgången av surfplattor bland pensionärerna. 20 till 30 procent av de yngre pensionärerna har en surfplatta. Som tidigare är det betydligt vanligare att män jämfört med kvinnor har tillgång till en surfplatta.

Tillgången till smartmobil efter utbildning

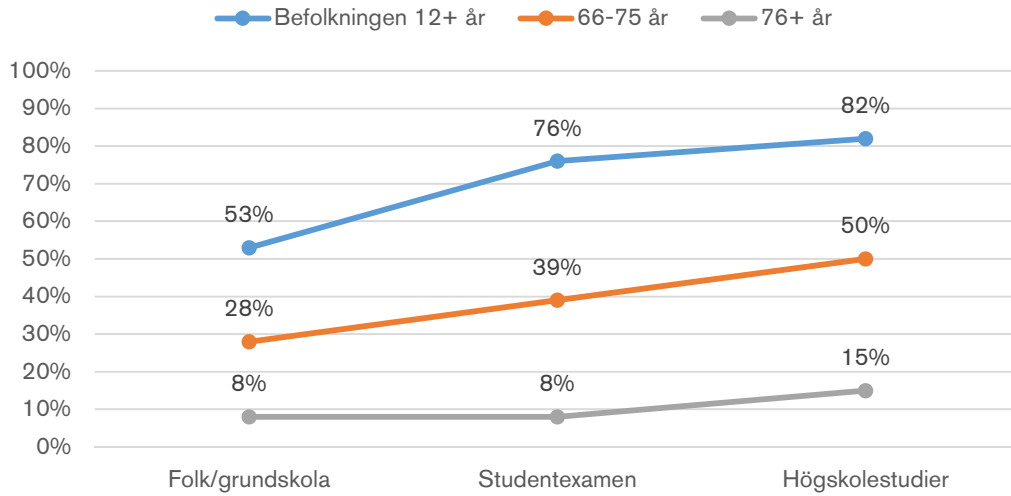

Diagram 03-3 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika utbildning som har tillgång till en smartmobil.

Tillgången till smartmobil efter inkomst

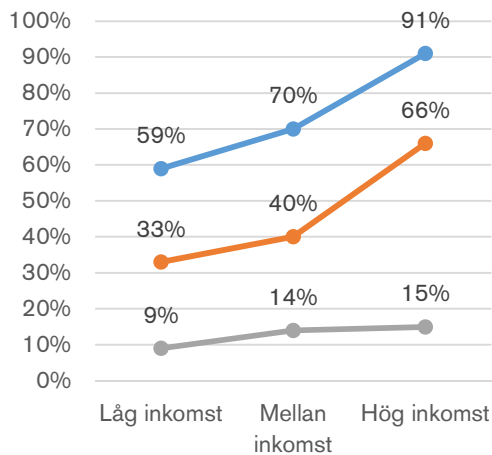

Diagram 03-4 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika inkomst som har tillgång till en smartmobil.

Tillgången till smartmobil efter kön

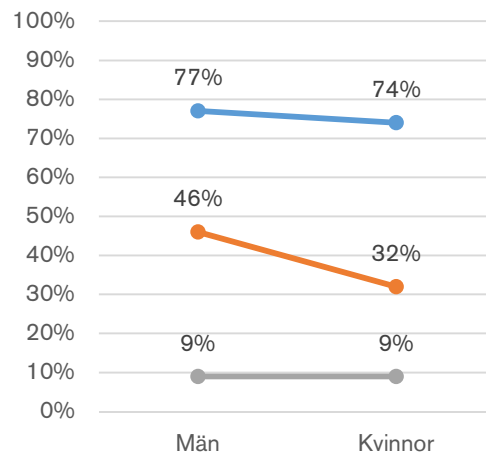

Diagram 03-5 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika kön som har tillgång till en smartmobil.

Tillgången till surfplatta efter utbildning

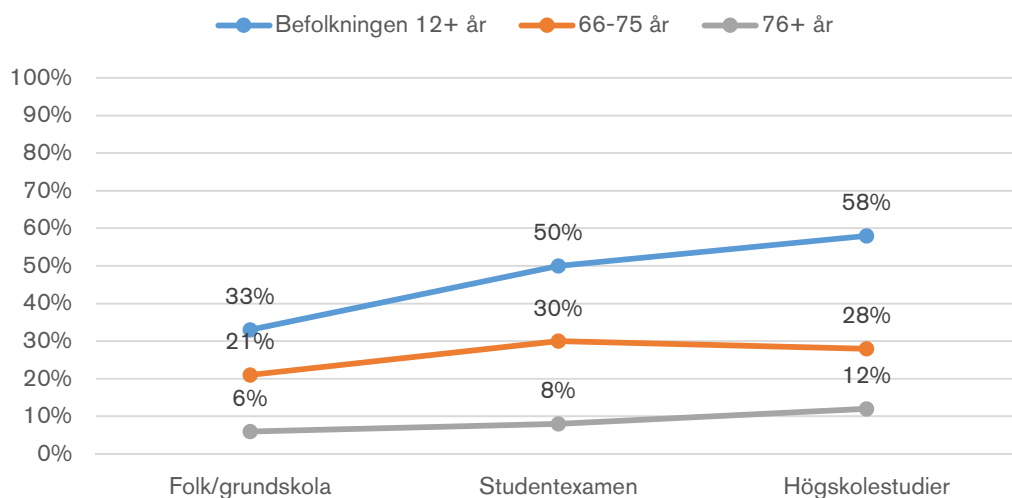

Diagram 03-6 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika utbildning som har tillgång till en surfplatta.

Tillgången till surfplatta efter inkomst

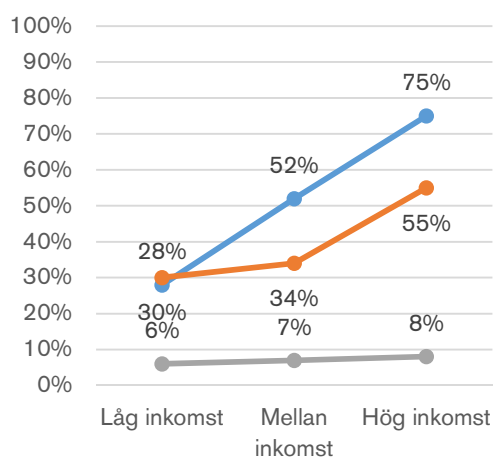

Diagram 03-7 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika inkomst som har tillgång till en surfplatta.

Tillgången till surfplatta efter kön

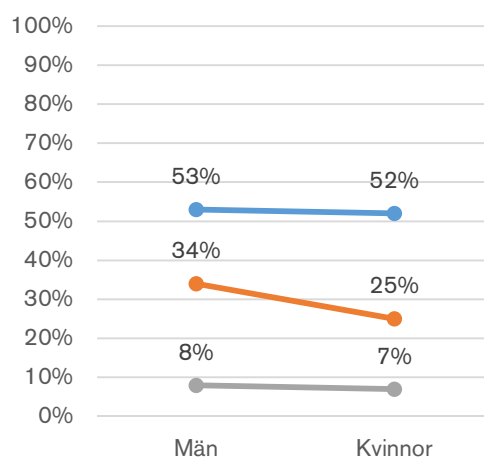

Diagram 03-8 Andel av befolkningen (12+ år) och pensionärerna 66-75 år och 76+ år - med olika kön som har tillgång till en surfplatta.

Vi kan nu summera

De äldre pensionärerna, över 75 år, står nästan helt utanför den mobila internetvärlden. Oberoende av utbildning, inkomst eller kön har de inte visat något intresse för smarta mobiler och surfplattor. Några, en av tio, var tidigt framme och skaffade sig tillgång till dessa mobila apparater. Därefter har inte mycket hänt. Få av de äldre pensionärerna har hoppat på det mobila internettaget. De har mobiler för att ringa och skicka sms med, men de kopplar inte upp sig till internet via surfplattor eller smartmobiler.

Även många av de yngre pensionärerna, 40-talisterna, har varit avvaktande till surfplattan och smartmobilen. Men under det senaste året, från 2013 till 2014, har spridningen tagit fart och det är många fler 40-talister som idag har tillgång till surfplattor (från 11% till 30%) och till smartmobiler (från 24% till 34%). Det rör sig i första hand om de välbärgade 40-talisterna. Det är dubbelt så vanligt att de rika, jämfört med övriga, har tillgång till en surfplatta och en smartmobil.

För de smarta mobilerna spelar utbildningen också en roll. Det är nästan dubbelt så vanligt att högutbildade har tillgång till en smartmobil jämfört med de lågutbildade. Här finns också tydliga könsskillnader. Det är fler bland de manliga 40-talisterna som har tillgång till de mobila apparaterna än kvinnorna. Men jämfört med de yngre är tillgången bland de äldre, även männen, mycket begränsad. I åldrarna 12 till 45 år har 90 procent eller fler tillgång till en smart mobil och bland barnfamiljerna har de flesta (85%) också tillgång till en surfplatta.

Mobil men ej smartmobil

89 procent av pensionärerna över 65 år har tillgång till en mobil, men bara 18 procent använder mobilen för att koppla upp sig till internet. Delar vi upp pensionärerna i åldersgrupperna 66 till 75 år och de över 75 år kan vi se stora skillnader. De yngre pensionärerna har nästan alla (97%) en mobil. Tre av fyra (74%) skickar också SMS.

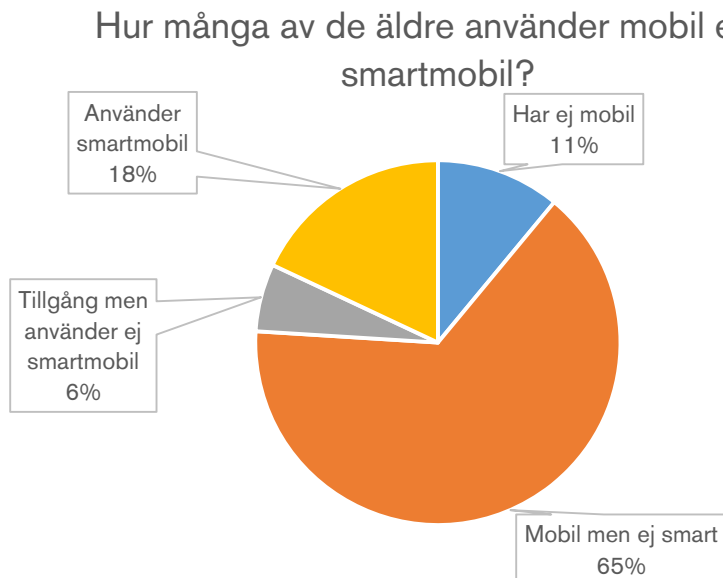

Diagram 03-9 Andel av pensionärerna (65+ år) som använder mobil respektive smartmobil.

Även de flesta över 75 år har en mobil (81%), men inte så många skickar sms (38%) och enbart några få procent kopplar upp sig till internet via mobila enheter.

Fler av de yngre pensionärerna, 25 till 30 procent, använder mobilen eller surfplattan för att koppla upp sig till internet. Det intressanta här är att det bland de yngre pensionärerna är lika vanligt att använda surfplattan som den smarta mobilen för att göra detta. Surfplattan är här mer jämbördig med den smarta mobilen, vilket skiljer ut de äldre från övriga. I befolkningen som helhet är det många fler som använder smarta mobiler jämfört med surfplattor.

Denna observation utgör ytterligare ett tecken på att surfplattans användarvänlighet passar pensionärerna bättre än de mindre smarta mobilerna när det gäller att komma ut på internet. I USA är denna tendens ännu tydligare. Där är det fler, bland de över 65 år, som äger en surfplatta eller en e-läsare än som äger en smartmobil (Smith, Pew 2014).

I en rad undersökningar har man också visat att surfplattor är lätta att använda för äldre och att prestationsskillnader minskar mellan unga och gamla med tryckkänsliga skärmar jämfört med när man använder mus och klickar (Findlater, 2013).

Hur många av de äldre använder sms och internet i mobilen?

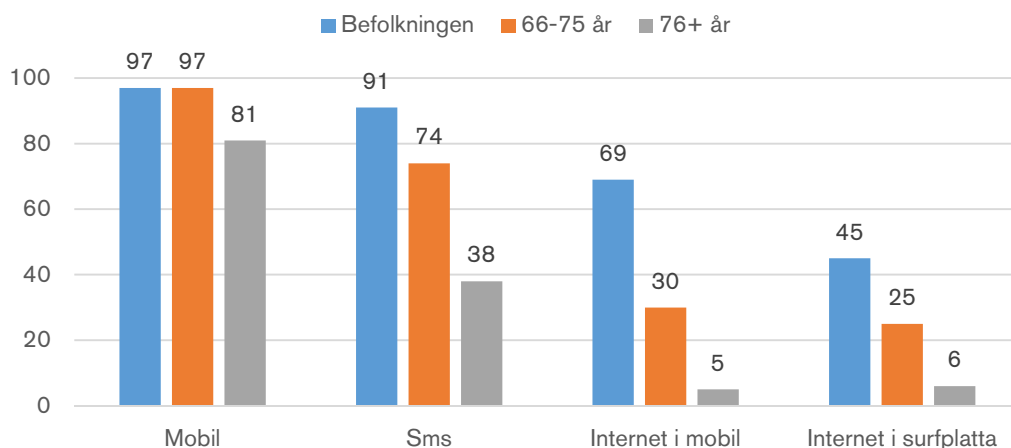

Diagram 03-10 Andel av pensionärerna (65+ år) som använder mobil, sms i mobilen, internet i smartmobilen och internet via surfplattan.

Varför använder inte äldre smarta mobiler?

Att använda en smartmobil för att koppla upp sig till internet passar inte de flesta äldre. Som vi sett är det var tredje yngre pensionär (30%) och endast var tjugonde (5%) av de äldsta som utnyttjar denna möjlighet. Nästan alla har en mobil som de ringer med men inte för internet. Det vanligaste motivet är att man inte är intresserad och att den smarta mobilen inte är användbar för dem. Många tycker också att tekniken är krånglig och denna andel ökar med ökad ålder.

Här är några citat: "Inget behov av det"; "För plottrigt, använder datorn"; "Priset och för liten skärm"; "Passar inte mitt sätt att leva".

Varför använder inte äldre smarta mobiler?

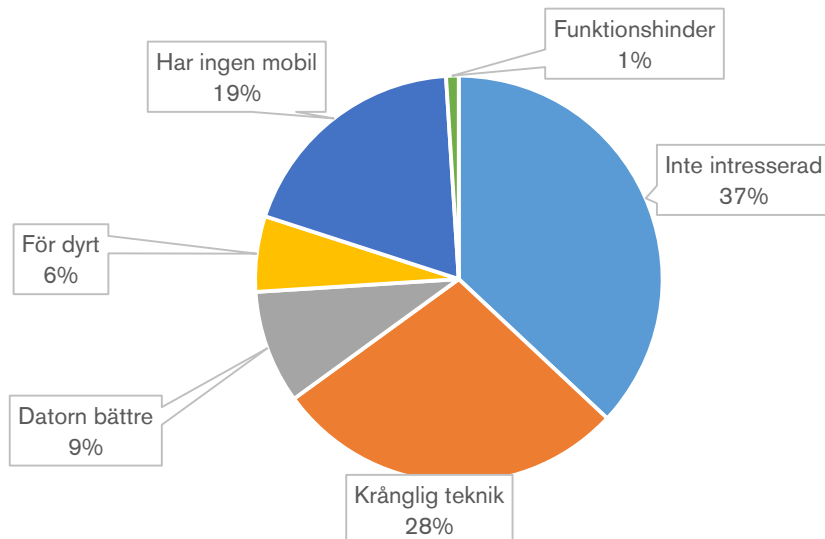

Diagram 03-11. Andel av pensionärerna (65+ år) som anger olika skäl till att de inte använder internet i en smartmobil.

Ju äldre man är desto färre apparater

Det svala intresset för mobila enheter har till följd att pensionärerna inte skaffat sig tillgång till lika många olika apparater med internetuppkoppling som den övriga befolkningen. Tre av fyra i befolkningen (76%) har minst två apparater som de kan ansluta till internet. Nästan hälften (45%) har både dator, smartmobil och surfplatta. Pensionärerna har inte skaffat sig tillgång till lika många apparater men nästan hälften (47%) av de yngre pensionärerna har också minst två apparater medan motsvarande siffra bland de äldsta över 75 år är 12 procent. Två av tre (63%) av de yngre pensionärerna som har en surfplatta har också en smart mobil.

Hur många apparater har befolkningen i genomsnitt?

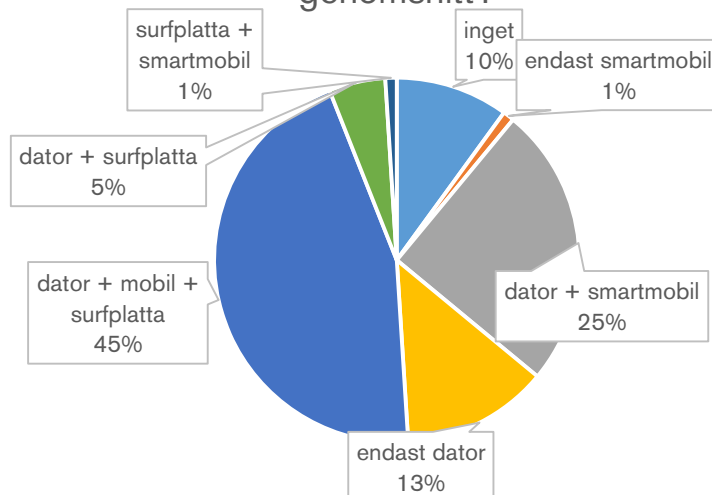

Diagram 03-12 Andel av befolkningen 12 år och äldre som har tillgång till dator, smartmobil och surfplatta och olika kombinationer av dessa.

Hur många apparater har 66-75 åringarna

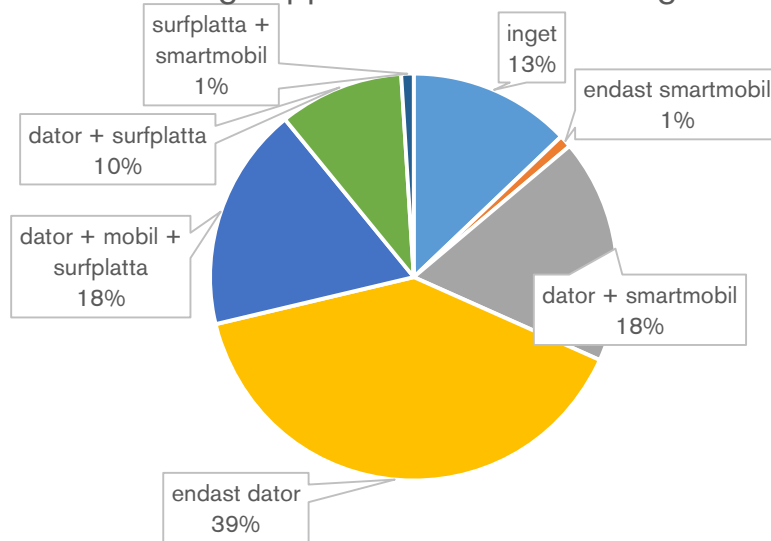

Diagram 03-13 Andel av befolkningen i 66-75 års ålder som har tillgång till dator, smartmobil och surfplatta och olika kombinationer av dessa.

Hur många apparater har de som är 76 år eller äldre?

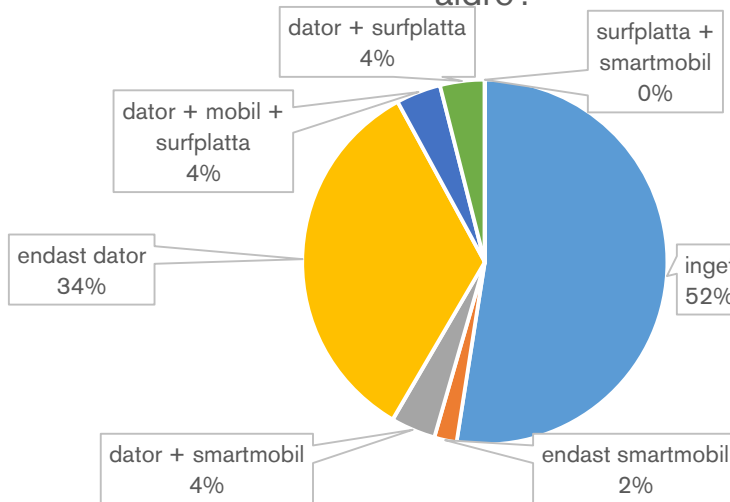

Diagram 03-14 Andel av befolkningen över 76 år som har tillgång till dator, smartmobil och surfplatta och olika kombinationer av dessa.

04. Internationell jämförelse

Ovanligt många äldre använder internet i Sverige om man jämför med förhållandena i andra länder. Det är dock svårt att hitta jämförbar statistik om man vill jämföra äldre i olika länder, då den i många fall, till exempel i EU:s statistik, inte omfattar människor äldre än 74 år. Men begränsar vi oss till de yngre pensionärerna i åldersgruppen 65 till 74 år kan vi se att Danmark, Norge, Sverige och Nederländerna har den största andelen internetanvändare bland de äldre upp till 74 år. Här använder åtta av tio internet. I många länder står dock majoriteten av de äldre fortfarande helt utanför. I genomsnitt i EU är det 44 procent av de i åldern 65 till 74 år som är internetanvändare, och sålunda 56 procent som inte använder internet (Eurostat, 2015).

Hur många i åldern 65-74 år använder internet i EU?

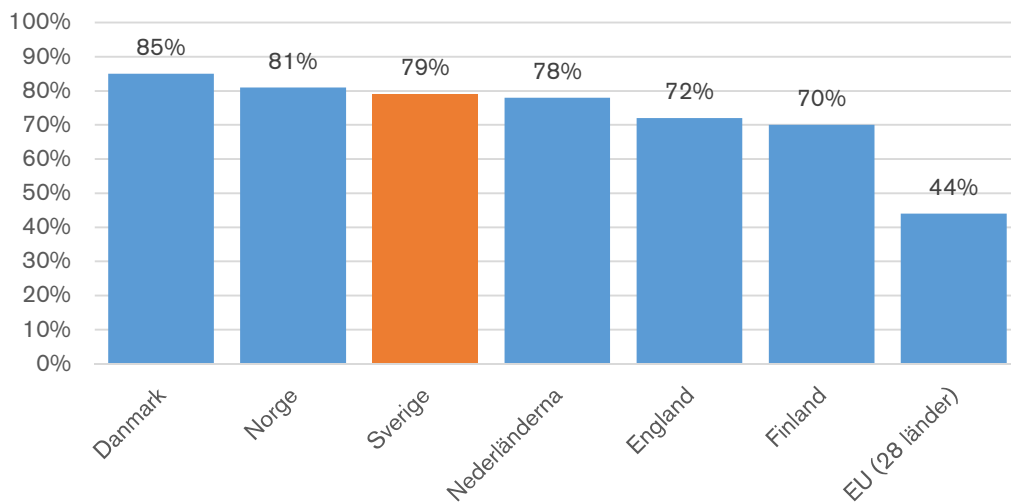

Diagram 04-1 Andel i åldern 65-74 år som använt internet de senaste 12 månaderna (Eurostat 2015).

Jämför vi med USA har Sverige de senaste åren kommit något längre än USA i spridningen av datorer och mobiler. Det märks också bland seniorerna när man räknar alla över 65 år utan åldersgräns uppåt. Det är en något större andel av de äldre i Sverige som är uppkopplade via dator eller mobil (Smith, Pew 2014).

De digitala klyftorna bland äldre, som vi tidigare sett existerar i Sverige, återfinns också i USA och i andra länder. En mycket liten andel av äldre med låga inkomster, låg utbildning eller medicinska problem använder internet (Choi & DiNitto, 2013a). Till skillnad från i Sverige anger man här i första hand ekonomi eller funktionshinder som orsak.

När det gäller surfplattor bland äldre har USA tidigare legat före men skillnaden är idag liten och ser vi till hela befolkningen ligger nu Sverige före genom den mycket snabba ökningen av surfplattor bland barnfamiljerna i Sverige under det senaste året (Findahl, 2014).

I ett avseende ligger dock USA långt före och det gäller e-bokläsarna som var tredje amerikan nu har tillgång till. Även seniorerna i USA har sådana medan mycket få svenskar har skaffat sig en sådan. Det gäller både bland unga och gamla. I USA är det till och med så att det är fler seniorer som har tillgång till surfplatta eller e-boksläsare än till en smartmobil.

Tillgång till dator och mobil i Sverige respektive USA

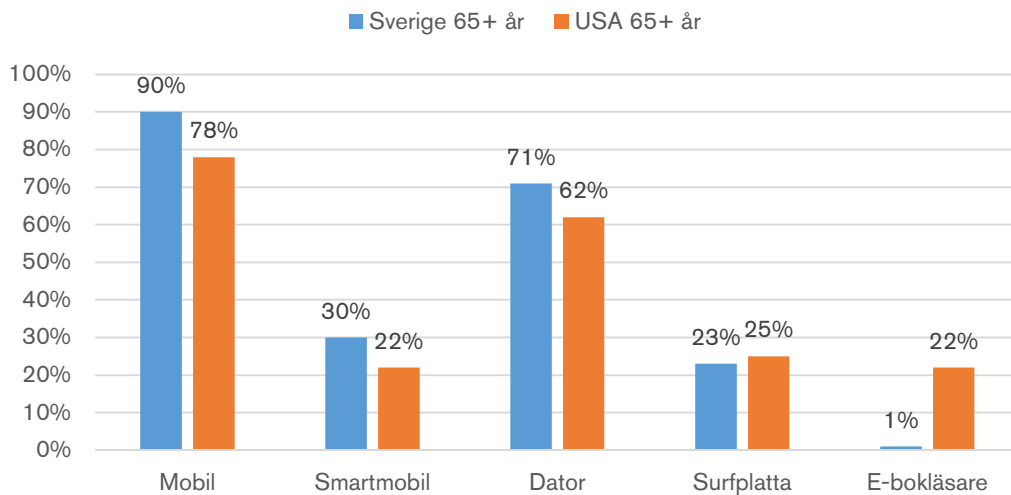

Diagram 04-2 Andel av befolkningen över 65 år som har tillgång till olika tekniska apparater. (Källa: Svenskarna och internet 2014; Older Adults and Technology Use, Pew 2014)

05. I vilken mån är internets innehåll tillgängligt för pensionärerna?

Det finns två sätt att analysera hur innehållet på internet är tillgängligt för pensionärerna. Det ena är att utgå från hela åldersgruppen och räkna in alla från 65 år och uppåt och se hur många som använder internet för att söka upp olika typer av innehåll. Det andra är att avgränsa analysen till enbart de pensionärer som använder internet. Här ska vi först se på pensionärerna som en hel åldersgrupp och i ett senare kapitel rikta in oss enbart på de som använder internet.

Var femte pensionär kan nå av hälsoinformation via internet

Ser vi till hela åldersgruppen kan vi se att hälso- och medicinsk information på internet är tillgängligt för en tredjedel (38%) av de yngre pensionärerna och var tionde (12%) av de äldre. Det är den andel av åldersgruppen som någon gång söker efter sådan information på internet. Var tredje av de yngre pensionärerna och var tionde av de över 75 år är således teoretiskt nåbara för sådan hälsoinformation.

Jämfört med hela befolkningen är det där drygt hälften som kan nå, eftersom 57 procent av alla över 12 år någon gång söker efter hälso- eller medicinsk information på internet. Förhållandet är detsamma för politisk information.

Ungefär lika många kan man nå med myndighetsinformation på internet. Drygt hälften av befolkningen söker någon gång upp offentlig information från regering, kommun och myndigheter, en tredjedel (32%) av de yngre pensionärerna och var femte (21%) av de äldre.

Söker information på internet om ...

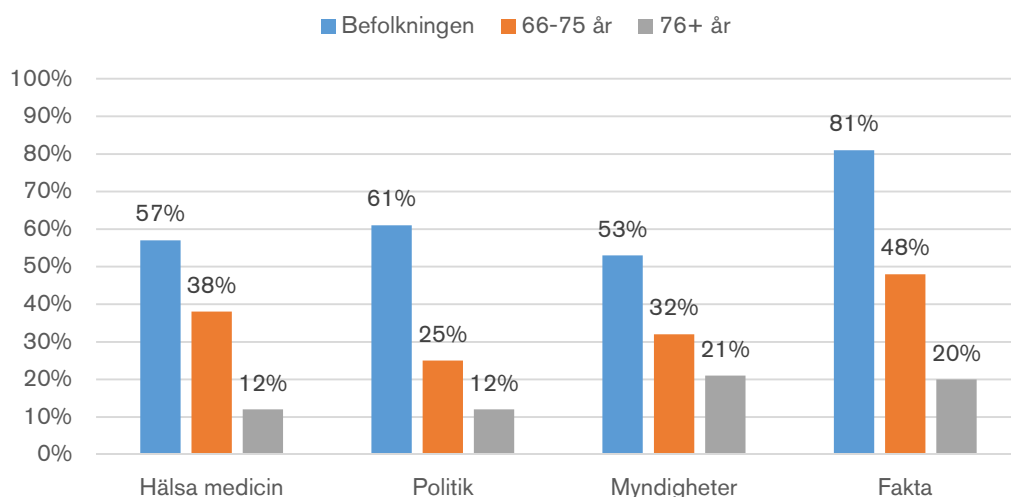

Diagram 05-1 Andel av befolkningen som helhet och andel av yngre (66-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som använder internet för att någon gång söka olika sorts information och fakta.

Faktasökning på internet är en av de mest spridda aktiviteterna i alla åldrar och hälften av de yngre pensionärerna ägnar sig någon gång åt detta, en femtedel av de över 75 år.

Hur vanligt är det att äldre kommunicerar via internet?

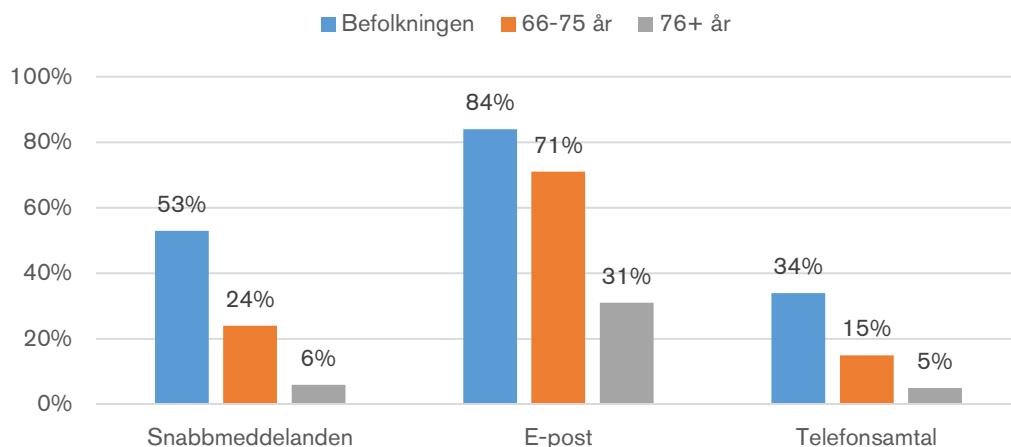

Diagram 05-2 Andel av befolkningen som helhet och andel av yngre (66-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som använder internet för att åtminstone någon gång kommunicera med andra.

Nästan alla som använder internet utnyttjar möjligheten att skicka e-post. Det innebär att 71 procent av de yngre pensionärerna gör det (79% använder internet) och 31 procent av de över 75 år (34% använder internet). Däremot är det inte lika vanligt att de äldre utnyttjar internet för att kommunicera på andra sätt som via snabbmeddelanden så kallade instant messages, eller via video- och telefonsamtal över internet.

Hur vanligt är det att äldre tar del av olika medier via internet?

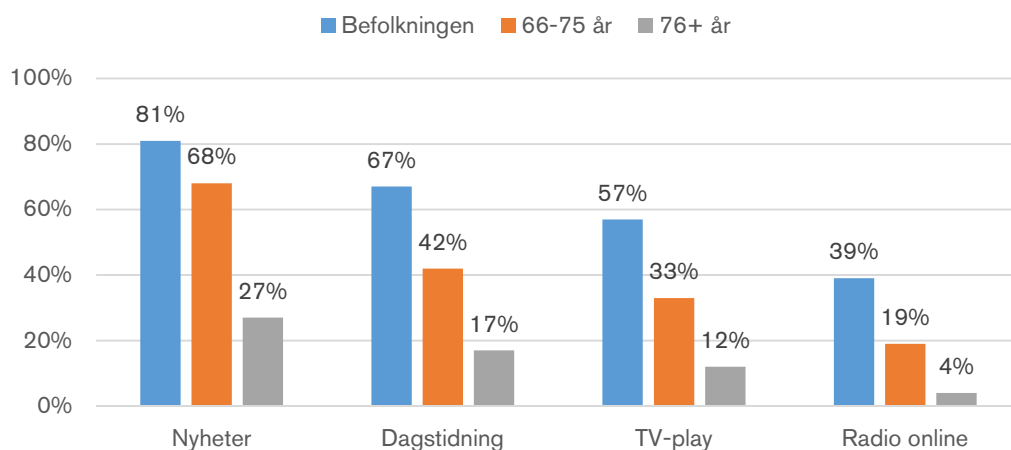

Diagram 05-3 Andel av befolkningen som helhet och andel av yngre (66-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som använder internet för att någon gång ta del av olika medier.

Att söka efter nyheter på internet och läsa dagstidningar är populärt. Två av tre av de yngre pensionärerna och nästan var tredje av de äldre läser en dagstidning någon gång. Men jämfört med den dagliga läsningen av papperstidningen är detta endast ett komplement (se kapitel 7). Att någon gång se ett tv-program via play eller lyssna på radio är mer sällsynt, särskilt bland de äldsta.

Hur vanligt är det att äldre gör ekonomiska transaktioner via internet?

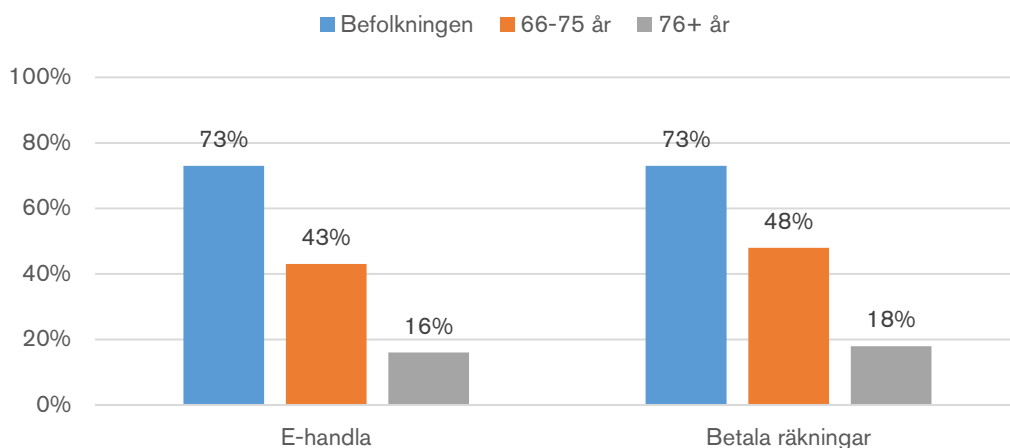

Diagram 05-4 Andel av befolkningen som helhet och andel av yngre (66-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som någon gång gör ekonomiska transaktioner på internet.

En majoritet av pensionärerna betalar inte sina räkningar via internet

Drygt hälften av de yngre pensionärerna betalar inte sina räkningar över internet och mer än fyra av fem bland de äldre över 75 år gör det inte. Totalt innebär det att 55 procent av de över 65 år inte betalar sina räkningar via internet. Ungefär lika många e-handlar inte över internet.

Få av de äldsta över 75 år söker upp och medverkar på sociala medier. En tredjedel av de yngre, 65-74 år, är åtminstone någon gång på sociala medier och var femte delar med andra och skickar vidare.

Hur vanligt är det att äldre tar del av sociala nätverk på internet?

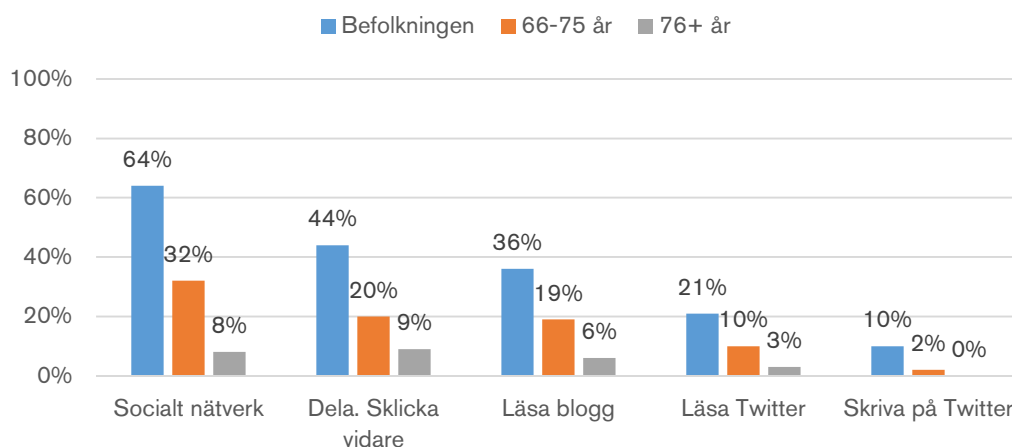

Diagram 05-5 Andel av befolkningen som helhet och andel av yngre (66-75 år) och äldre (76+ år) pensionärer som använder internet för att ta del av olika sociala medier.

Sammanfattningsvis är e-post och sökning efter nyheter och fakta de mest spridda aktiviteterna på internet bland pensionärerna över 65 år. Hälso- och medicinsk information via internet är tillgängligt för högst en tredjedel av de yngre pensionärerna och var tionde av de äldre, eftersom övriga aldrig är nåbara för sådan information via internet. Detsamma gäller politisk information och myndighetsinformation, med undantaget att inte var tionde utan var femte av de äldsta någon gång söker efter myndighetsinformation.

Män är mer aktiva på internet än kvinnor

Äldre män har genomgående större tillgång till internet än kvinnor i samma ålder. Medan skillnaderna mellan män och kvinnor till stor del har försvunnit eller kastats om i yngre åldrar så lever skillnaderna kvar bland de äldre över 65 år. Ju äldre desto större skillnader. En högre andel av männen har tillgång till internet i hemmet. Fler av dem har smartmobiler och surfplattor.

Ser vi till den äldre åldersgruppen som helhet är det fler män än kvinnor som läser tidningen någon gång på nätet (48% vs. 30%), e-handlar (46% vs. 27%), betalar räkningar via internet (54% vs. 38%) och letar upp information från regering, kommun och myndigheter (33% vs. 24%).

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

06. De äldre internetanvändarna

Vi har tidigare sett att även om tillgången bland de yngre pensionärerna ligger på ungefär samma nivå som i befolkningen i genomsnitt, så är användningen betydligt lägre om vi ser till hela åldersgruppen. Jämför vi frekvensen i användningen växer skillnaderna.

76 procent av hela befolkningen använder nu internet dagligen, jämfört med 56 procent av de yngre och 24 procent av alla äldre pensionärer. Totalt 40 procent använder internet flera gånger om dagen, medan denna siffra är 27 procent respektive 9 procent hos yngre och äldre pensionärer.

I alla åldersgrupper, med undantag för de äldsta över 75 år, har det dagliga användandet ökat hela tiden, även under de senaste tre åren.

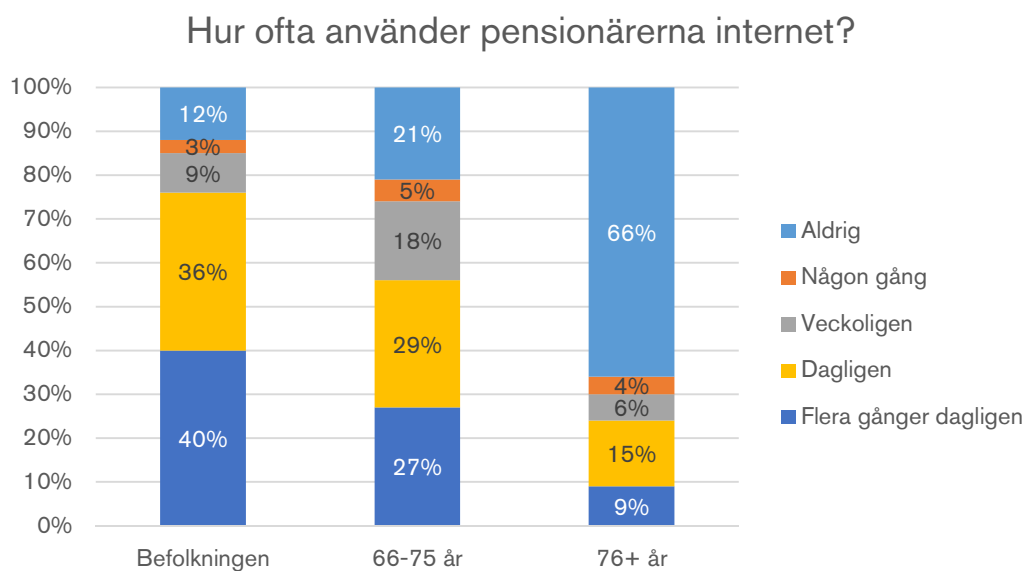

Diagram 06-1 Andel av befolkningen och av alla pensionärer, som med olika intensitet använder internet.

Hur ofta använder de äldre användarna internet?

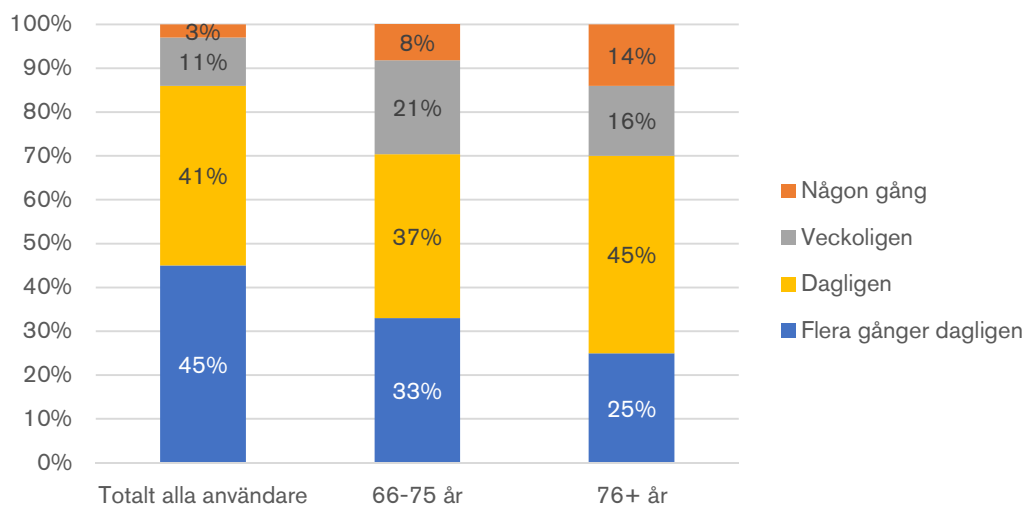

Diagram 06-2 Andel av internetanvändarna i befolkningen och bland de äldre internetanvändarna som med olika intensitet använder internet.

70 procent av de äldre användarna använder dagligen internet

Den dagliga användningen har ökat kraftigt under de senaste åren: från 25 procent dagliga användare av alla som använder internet för tio år sedan, till 35 procent för fem år sedan fram till 86 procent dagliga användare idag. Denna ökade intensitet i användningen märks också bland de äldre användarna där nu 70 procent är dagliga användare. Det är få äldre internetanvändare som bara använder internet någon gång. Har man en gång börjat använda internet så gör man det regelbundet oavsett om man är ung eller gammal.

Däremot är det betydligt vanligare bland ungdomar och medelålders att använda internet flera gånger om dagen (Diagram 6.2). Hälften eller fler av befolkningen under 65 år använder internet flera gånger om dagen jämfört med 33 procent av de yngre pensionärerna och 25 procent av de äldre pensionärerna som använder internet.

Stora skillnader i internettid

Den mindre intensiva användningen av internet bland pensionärerna märks också på den tid som läggs ner på internet, även om man räknar bort internettid på arbete och skola. Den genomsnittliga tiden i hemmet för alla användare ligger på 13 timmar i veckan jämfört med 8 timmar för de yngre pensionärerna och 7 timmar i veckan för de äldre som använder internet.

Skillnaderna är ännu tydligare om vi ser till hur internet används på andra platser utanför hemmet eller när man är på väg och hur mycket tid som läggs ner på att använda internet i mobilen. Pensionärerna med smarta mobiler kopplar upp sig på internet 3 timmar i veckan eller mindre jämfört med 8 timmar i genomsnitt och närmare 13 timmar i veckan bland ungdomar i åldern 16 till 25 år.

Hur mycket tid med internet spenderar de äldre användarna på olika platser?

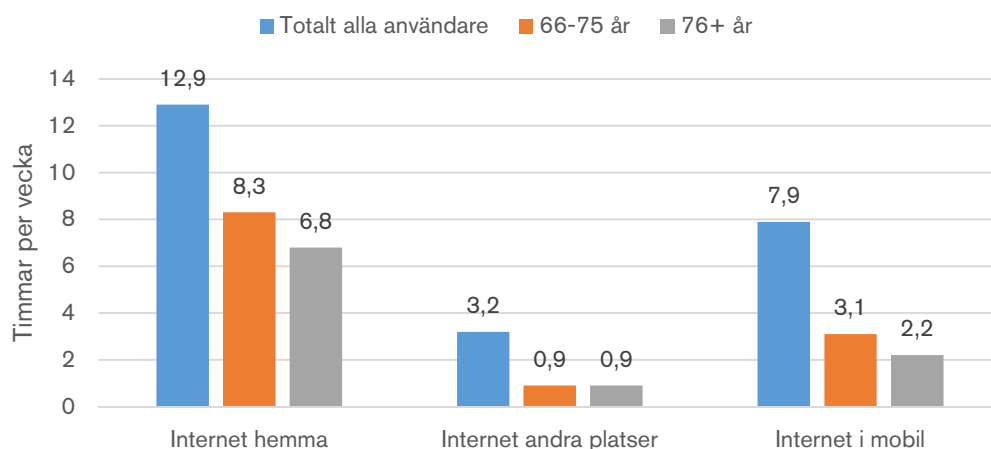

Diagram 06-3 Genomsnittlig tid som de äldre användarna och användarna i befolkningen tillbringar med internet på olika platser.

Majoriteten av de äldre över 75 år som använder en smartmobil går till internet bara någon gång ibland och nästan ingen gör det flera gånger dagligen. Även de yngre pensionärerna använder sin smartmobil sparsamt. En majoritet går till internet någon gång ibland eller högst någon eller några gånger i veckan.

Hur ofta använder de äldre smartmobilanvändarna sin smartmobil?

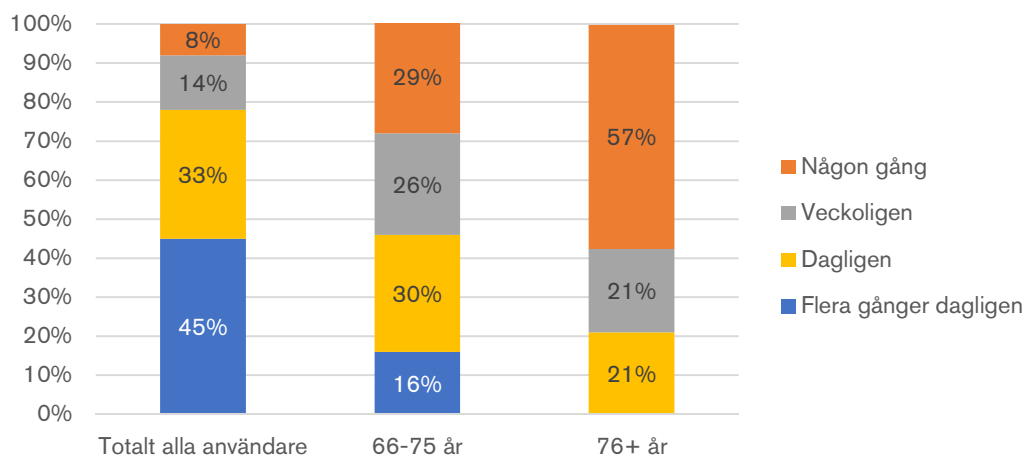

Diagram 06-4 Andel av smartmobil-användarna i befolkningen och bland smartmobil-användarna i åldrarna 66-75 år och över 75 år, som med olika intensitet använder den smarta mobilen.

För de som använder surfplattor är skillnaderna mindre över åldrarna. Majoriteten av alla användare använder surfplattan minst dagligen. Det gäller användare i allmänhet liksom de pensionärer som använder surfplattor, både yngre och äldre pensionärer. I detta avseende skiljer sig surfplattan från både datorn och särskilt smartmobilen och den tycks på många sätt vara mer användarvänlig för de äldre (Diagram 6.5).

Ännu är dock andelen av de äldre som använder surfplattor liten, särskilt hos de över 75 år. Fortfarande är det en pryl för "eliten", de med god inkomst och välutbildade. Andelen har dock ökat starkt under det senaste året och tredubblats, från 2 till 8 procent bland de över 75 år och från 11 till 30 procent bland de yngre pensionärerna.

Hur ofta använder de äldre surfplattanvändarna sin surfplatta?

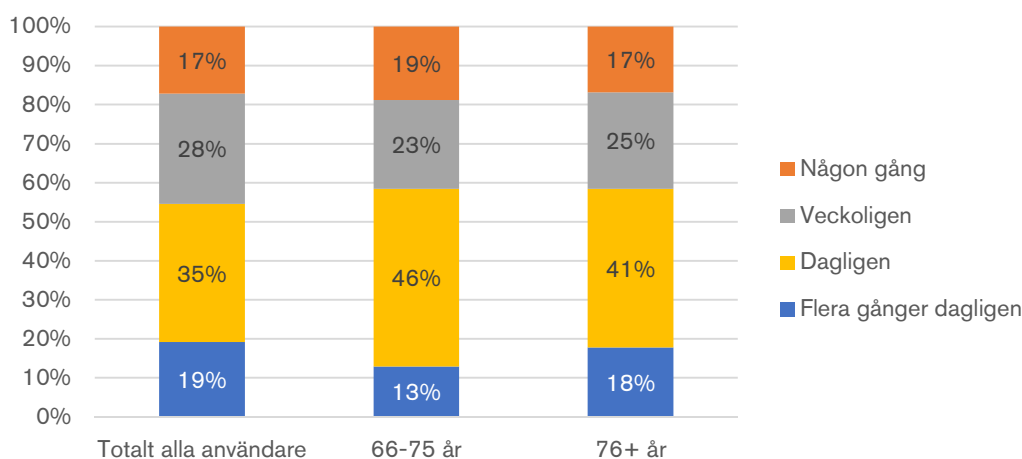

Diagram 06-5 Andel av surfplatta-användarna i befolkningen och bland surfplatta-användarna i åldrarna 66-75 år och över 75 år, som med olika intensitet använder surfplattan.

Mer tid för de som använder internet ofta

Det är ungdomarna i åldern 16 till 25 år som ägnar mest tid åt internet. Tiden med internet i hemmet uppgår för dem till 22-25 timmar i veckan. Genomsnittet för alla användare ligger på 13 timmar i veckan. 8 timmar för de yngre pensionärerna och 7 timmar för de äldsta. Skillnaderna är således betydande. Gemensamt för alla åldrar är att de som använder internet flera gånger om dagen i hemmet också ägnar mest tid åt internet.

Utgår vi från de som använder internet flera gånger om dagen i olika åldersgrupper blir skillnaderna inte så stora, eftersom tiden som de yngre pensionärerna, som är flitiga internetanvändare, ägnar sig åt internet närmar sig genomsnittet för alla användare.

Genomsnittet för alla användare som använder internet minst dagligen ligger på 14 timmar per vecka, jämförbart med de 14 timmar de yngre pensionärerna som använder internet flera gånger om dagen kommer upp till. Och de äldsta över 75 år, som använder internet flera gånger om dagen, ägnar internet ungefär samma tid som de yngre pensionärerna, som använder internet minst dagligen.

Hur mycket tid lägger de äldre intensiva användarna ner på internet?

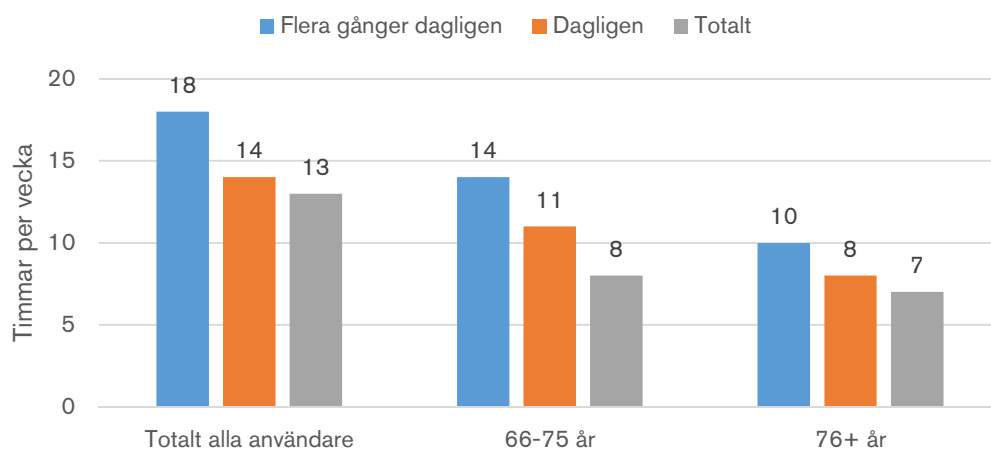

Diagram 06-6 Genomsnittlig tid som de äldre användarna och användarna i befolkningen, uppdelat efter frekvensen i användningen, tillbringat med internet i hemmet.

Vad använder pensionärerna internet till?

I tidigare analyser har vi jämfört pensionärerna som hel åldersgrupp med befolkningen som en helhet. Hur många av pensionärerna som har tillgång till dator eller en surfplatta och hur många, i andel av åldersgruppen, som använder internet för olika ändamål? Vi har räknat med alla personer i varje åldersgrupp.

I detta avsnitt, där vi ska se närmare på vad internet används till, ska vi bara räkna med de som använder internet, närmare bestämt de som dagligen använder internet. Det gör åldersgrupperna mer jämförbara. Skiljer sig de äldre dagliga användarna från andra dagliga internetanvändare? Använder man internet på liknande sätt?

Det är således inte alla pensionärer som vi här kommer att studera närmare, utan endast de som dagligen använder internet. Den andelen är mindre ju högre upp i åldrarna man kommer. 86 procent av internetanvändarna i befolkningen använder internet dagligen (motsvarar 77 % av befolkningen). Det gör också 71 procent av användarna i åldern 66 till 75 år (motsvarar 55 % av åldersgruppen) och 70 procent av de äldre användarna över 75 år (motsvarar 25 % av åldersgruppen).

Skiljer sig då de äldre dagliga internetanvändarna från andra dagliga användare, och i så fall på vilket sätt? Låt oss börja med information och fakta.

Fakta och information

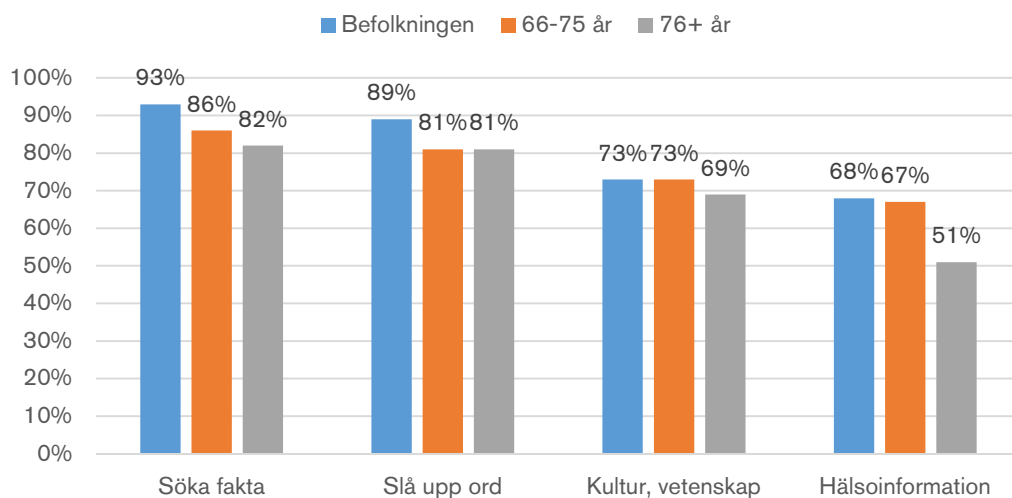

Diagram 06-7 Andel av de dagliga internetanvändarna som söker minst någon gång efter olika slags information.

Fakta och information

Skillnaden är här liten mellan de äldre och andra internetanvändarna i befolkningen som helhet. Söka efter fakta, kultur och vetenskap eller slå upp ord är lika vanligt bland de äldre användarna som bland andra. Den stora majoriteten av de yngre pensionärerna, 67 – 77 procent, söker också efter hälsoinformation, jämför priser, besöker Blocket och håller på med e-handel.

En majoritet av de äldre pensionärerna över 75 år ägnar sig också åt detta, men här ligger andelen något lägre, mellan 50 till 60 procent.

E-handel

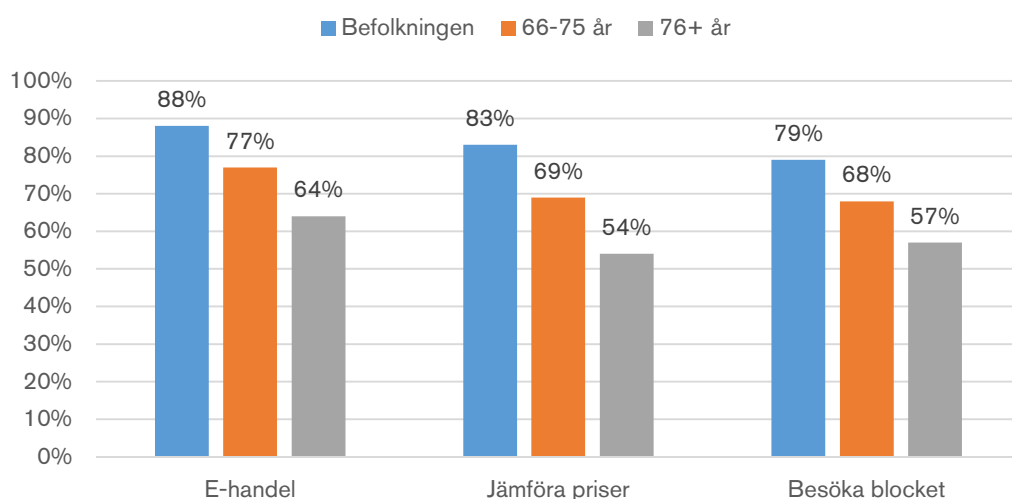

Diagram 06-8 Andel av de dagliga internetanvändarna som minst någon gång ägnar sig åt e-handel eller information relaterat till e-handel.

Bankärenden och räkningar

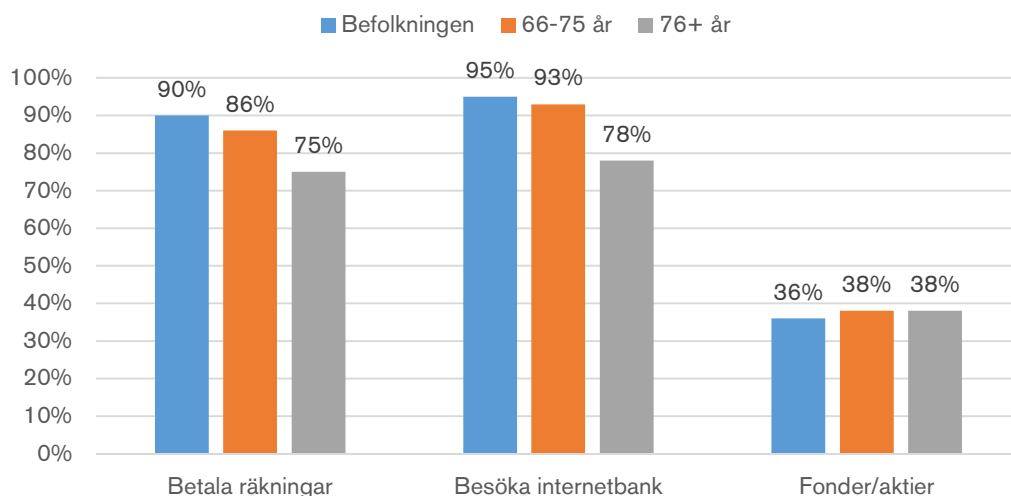

Diagram 06-9 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång ägnar sig åt ekonomiska transaktioner via internet.

Även besök på internetbanken och betalning av räkningar via internet och besök på blocket är nästan lika vanligt bland äldre som yngre internetanvändare. Och när det gäller att bevaka fonder och aktier finns det inga skillnader mellan aktieägare i olika åldrar.

Nyheter och webbtidningar

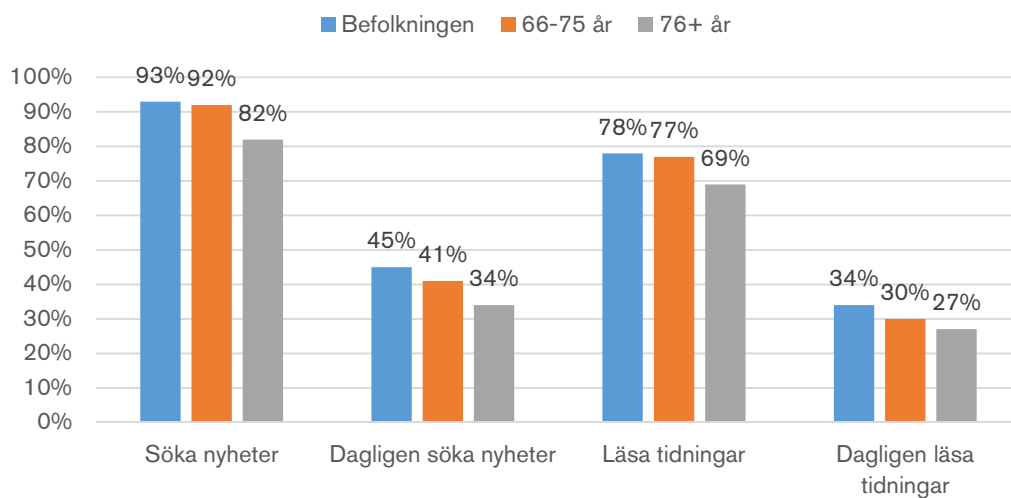

Diagram 06-10 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång söker upp traditionellt medieinnehåll på internet.

Söka efter nyheter eller läsa tidningarnas webbversioner sysslar de äldre internetanvändarna med nästan lika mycket som befolkningen i övrigt. Detsamma gäller e-posten som så gott som alla använder oberoende av ålder.

Kommunikation via internet

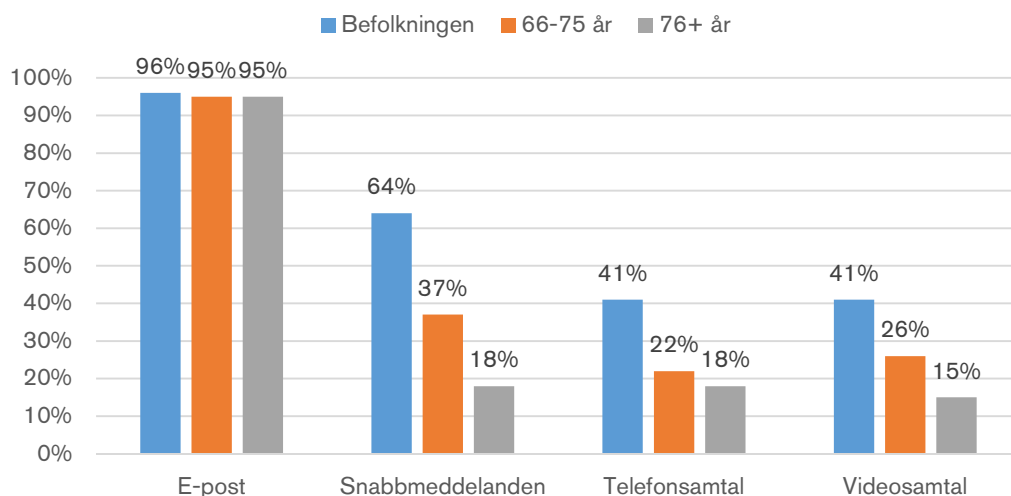

Diagram 06-11 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång kommunicerar via internet.

Men när vi kommer till annan sorts kommunikation som snabbmeddelanden (instant messages) eller telefon- och videosamtal över internet är detta inte lika vanligt bland de äldre användarna jämfört med yngre.

Radio och tv på internet

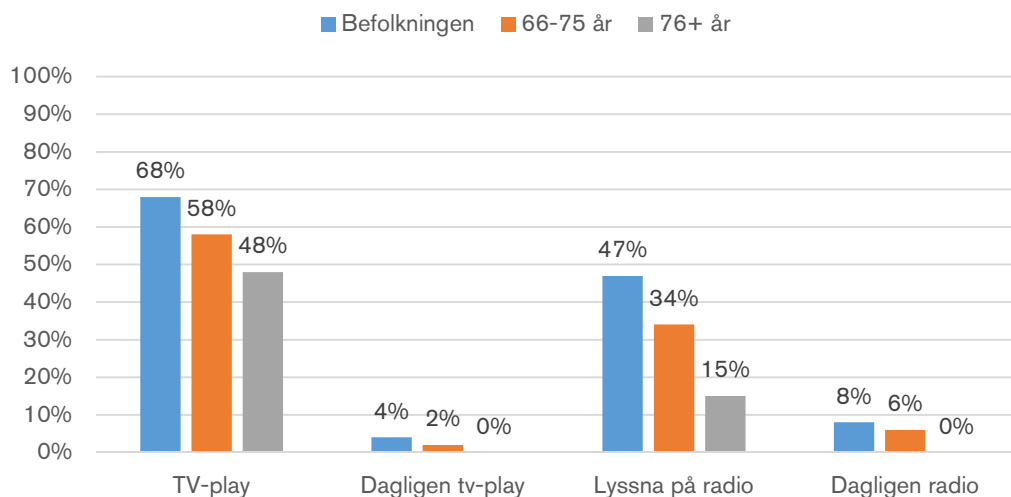

Diagram 06-12 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång använder internet för att se på tv eller lyssna på radio.

Underhållning

Att lyssna på musik, se på film och video är populärt bland de flesta som använder internet, särskilt de unga. Bland de äldre är detta inte lika populärt. De föredrar traditionella medier i deras traditionella former. Skillnaderna i användningsmönster är här stora. Traditionella medier som tv och radio letas ibland upp på internet av de äldre och hälften av de yngre pensionärerna lyssnar ibland på musik via internet och ser på

Youtube. Men detta är betydligt vanligare i andra åldersgrupper där den stora majoriteten använder internet för underhållning.

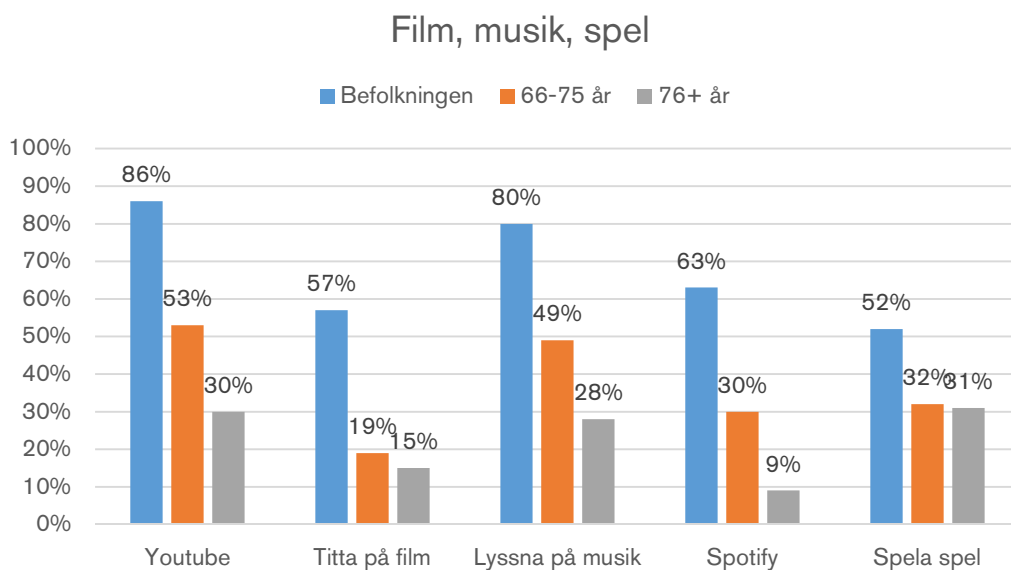

Diagram 06-13 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång använder internet för olika slags underhållning.

Det är också mycket populärare i andra åldrar, jämfört med de äldre, att ta del av de sociala nätverken, men hälften av de yngre pensionärerna som använder internet dagligen är där. Skillnaden är mindre när det gäller deltagande på intresseforum där det är den egna hobbyn eller specialintresset som styr.

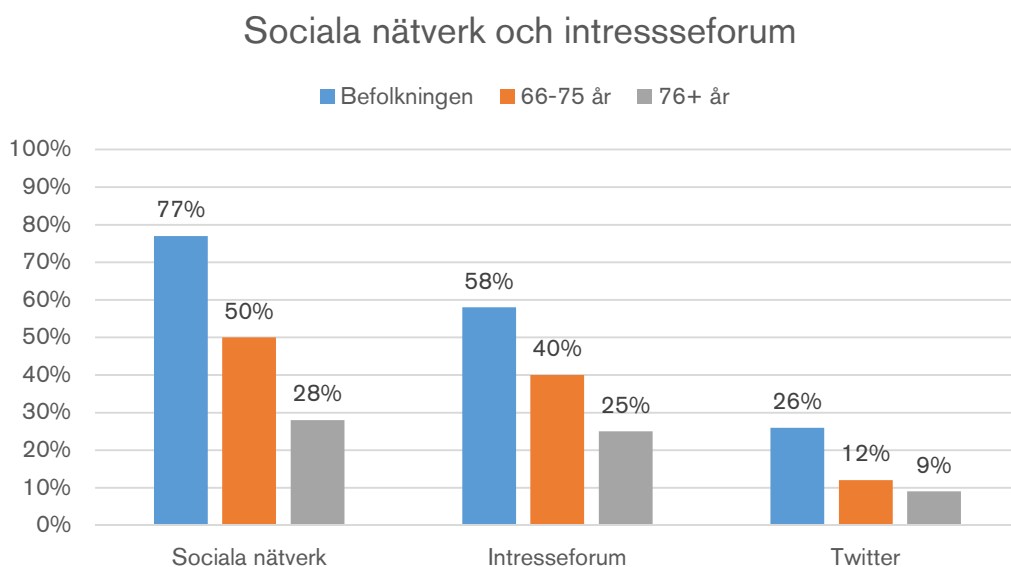

Diagram 06-14 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång besöker olika slags sociala nätverk.

Manliga internetanvändare mer aktiva än kvinnliga

På liknande sätt som bland användarna i befolkningen som helhet ägnar de äldre männen mer tid åt internet än de äldre kvinnorna. Det gäller för de yngre pensionärerna

mellan 66 och 75 år där skillnaden i användningstid är stor (9,9 vs. 6,2 timmar per vecka), men inte för de över 75 år (6,9 vs. 6,7 tim/v) där män och kvinnor ägnar internet ungefär lika mycket tid. Även om det är färre kvinnor över 75 år som använder internet jämfört med männen så skiljer sig inte deras användningstid åt.

Däremot är de äldre kvinnor som använder smarta mobiler mer aktiva än äldre män. Deras mobiltid är också betydligt högre än männens: 3,6 vs. 2,7 tim/v; 2,9 vs. 1,5 tim/v. Detta är samma tendens som återfinns i befolkningen som helhet.

Med undantaget för hälsoinformation är de manliga äldre internetanvändarna i många avseenden mer aktiva än de äldre kvinnorna. Det gäller till exempel e-handel, att söka nyheter och att läsa en webbtidning. I andra avseenden föreligger inga skillnader mellan manliga och kvinnliga äldre användare, till exempel skicka e-post, betala räkningar eller söka upp myndighetsinformation.

Det är betydligt vanligare att de äldre kvinnliga användarna söker upp hälsoinformation (61% vs. 47%), medan det är vanligare att äldre manliga användare deltar på olika intresseforum som rör hobby och specialintressen (40% vs. 17%).

Egna inlägg och kommentarer

De äldre användarna är inte lika aktiva som de yngre att uppdatera och skicka meddelanden och kommentarer, men en tredjedel av pensionärerna som dagligen använder internet delar åtminstone ibland med andra över internet och var fjärde av de yngre pensionärerna skickar meddelanden och kommentarer och postar eget innehåll. De äldsta dagliga användarna över 75 år är betydligt mindre aktiva.

Egna inlägg och kommentarer

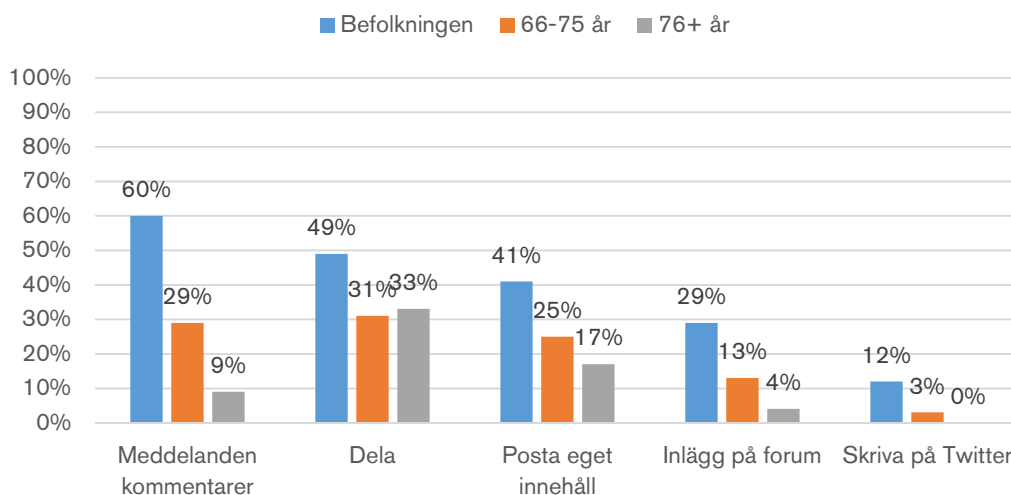

Diagram 06-15 Andel av de dagliga internetanvändarna som någon gång delar innehåll på internet eller gör inlägg och kommentarer.

Användningsmönster

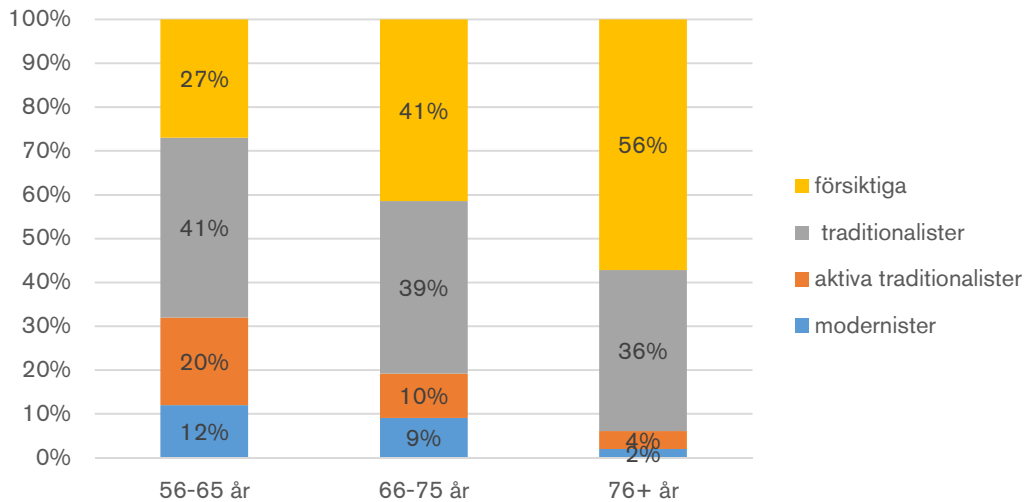

Diagram 06-16 Andel av användarna i tre åldersgrupper som kan inordnas efter i fyra olika användningsmönster.

Användningsmönster

Äldre som använder internet ägnar sig som vi sett i första hand åt information och fakta. De skickar e-post och betalar sina räkningar. Ju äldre de är desto mindre aktiva är de. I en undersökning från 2011 analyserade vi olika användningsmönster där detta framgick mycket tydligt (Findahl, 2011).

De försiktiga

Bland de äldsta över 75 år dominerade de försiktiga (56%). De besöker inte alls sociala nätverk eller använder internet för underhållning. De skickar e-post ibland och söker någon gång efter praktisk hjälp och läser ibland tidningen på nätet. Denna grupp av försiktiga minskar om vi går nedåt i åldrarna: 66-74 år: 41; 56-65 år: 27%. Vi kan förvänta oss att denna grupp kommer att minska bland de äldsta över tiden.

Traditionalisterna

En annan stor grupp bland de äldre är traditionalisterna. De är genomgående den största gruppen bland användarna. De utnyttjar internets möjligheter att få information, kunskap och praktisk hjälp ungefär som genomsnittet. De kommunicerar en del via e-post men utnyttjar mycket lite möjligheterna till underhållning och sociala medier. Men jämfört med de försiktiga är de betydligt mer aktiva. Storleken på denna grupp av traditionalister kommer sannolikt att bestå (35-40 %).

De aktiva traditionalisterna

En tredje grupp vars storlek också har minskat med ökad ålder är de aktiva traditionalisterna. De är mycket aktiva i att använda sig av internets informativa möjligheter och de deltar också, till skillnad från traditionalisterna, ungefär som genomsnittet på de sociala medierna och söker också efter underhållning på nätet. Detta är en grupp som vi kan förvänta bli större framför allt bland de yngre pensionärerna.

Modernisterna

Slutligen har vi modernisterna, med ett användningsmönster som är vanligt bland de yngre. Här dominerar internets sociala och underhållande sidor. En sådan inriktning har varit ovanlig bland de äldre, men kommer sannolikt att sakta öka i och med att medelålders personer med ett sådant användningsmönster blir äldre.

07. Internet och traditionella medier

De som idag är över 65 år har under hela sin vuxna tid ägnat mycket tid åt det som idag kallas traditionella medier. De är uppvuxna med papperstidningar, radio- och tv-apparater. Det är från dessa de hämtat information och kunskaper om världen och det lokala område där de bor. Idag utgör de den mest trofasta delen av mediernas publik, av tidningsläsarna, radiolyssnarna och tv-tittarna. Man skulle kunna säga att de utgör fundamentet för de traditionella medierna, vilket inte alltid beaktas i en tid med fokus på ”klickar”.

Tid för mediekonsumtion (timmar per vecka)

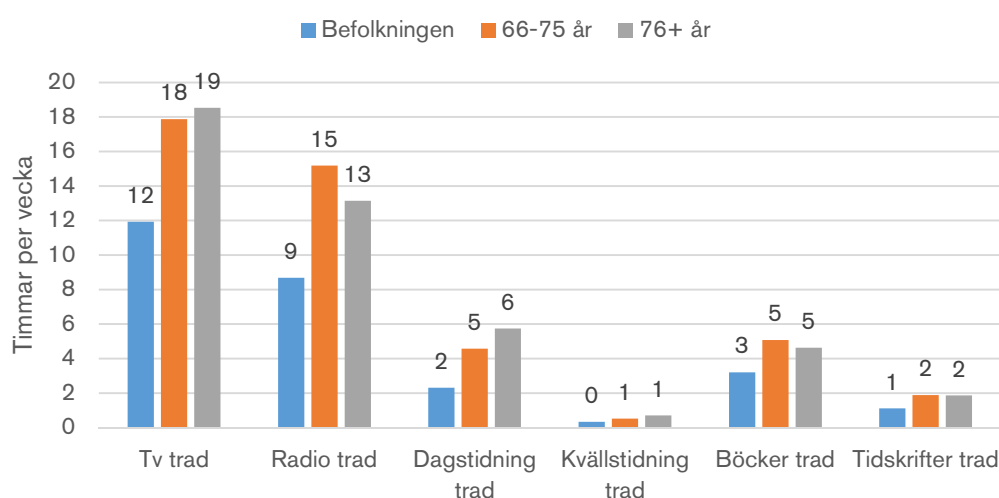

Diagram 07-1 Antal timmar i veckan som pensionärerna ägnar åt olika traditionella medier jämfört med genomsnittet för hela befolkningen (12+ år)

Ingen ägnar så mycket tid åt medier som pensionärerna

Pensionärerna ser inte bara mer på tv och lyssnar mer på radio än andra åldersgrupper. De ägnar också mer tid åt att läsa tidningar än de som är yngre och de läser också mer böcker och tidskrifter än andra.

Att de traditionella medierna har stor betydelse för pensionärerna visas inte bara i all den tid de ägnar dessa. Det framgår också i den stora betydelse som de ger de traditionella medierna som information-, nyhets- och kunskapskälla och som källa till underhållning. Och de betalar alla sin licensavgift för radio och tv och nästan alla, även de fattiga pensionärerna prenumererar på en dagstidning. 89 procent av pensionärerna prenumererar på en dagstidning jämfört med ett genomsnitt i befolkningen på 61 procent.

Men de traditionella medierna finns ju också tillgängliga på internet. Vad händer om vi tar hänsyn till tidningarnas webbversioner och radions och televisionens playfunktioner. Ja, även om vi räknar samman all den tid som ägnas åt medierna både i dess traditionella former och på internet kvarstår pensionärerna som de mest aktiva medieanvändarna.

Tid för traditionella medier (timmar/vecka)

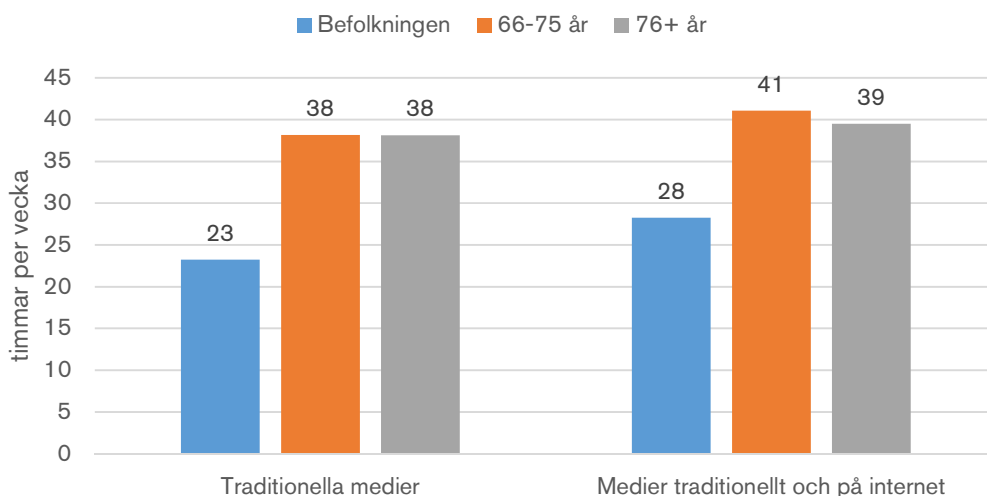

Diagram 07-2 Antal timmar i veckan som pensionärerna ägnar åt traditionella medier i traditionella former och den sammanlagda tiden med traditionella medier plus tiden med samma medier på internet.

Hur stor del av den totala medietiden för olika medier ägnas åt internet?

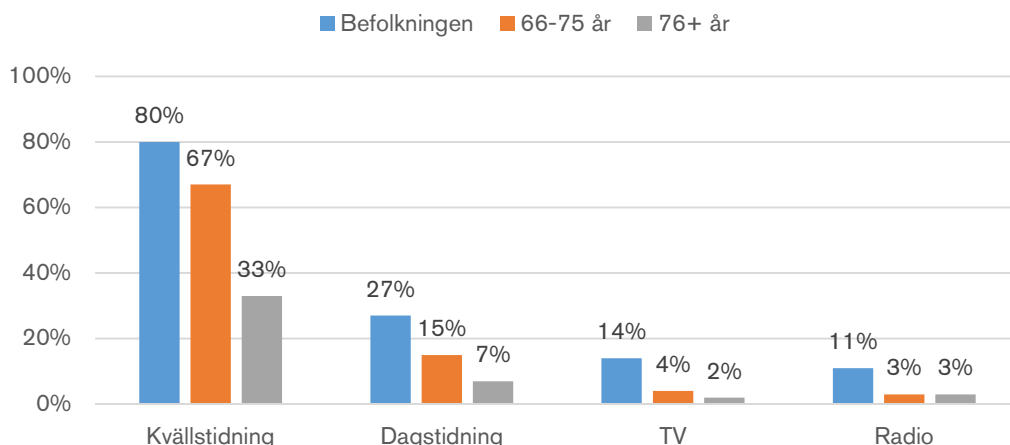

Diagram 07-3 Andelen av den totala medietiden (traditionellt + webb) som ägnas åt internet.

Pensionärerna läser mest av alla

Pensionärerna, jämfört med andra åldersgrupper, läser mest böcker, både vad gäller andelen läsare och tiden som ägnas åt läsandet. De läser också mest tidskrifter, vecko- och månadstidningar, special- och facktidskrifter. Pensionärerna ser mest på tv av alla och lyssnar mest på radio. De läser mest morgontidningar och läser mest kvällstidningar, oavsett om man bara räknar papperstidningar eller slår ihop tidningar av papper och tidningar på webben (Mediebarometer 2013). Och de inte bara läser utan prenumererar också och gör rätt för sig, som vi sett tidigare. 89 procent av pensionärerna över 65 år prenumererar på en dagstidning.

Fördelning av totala medietiden

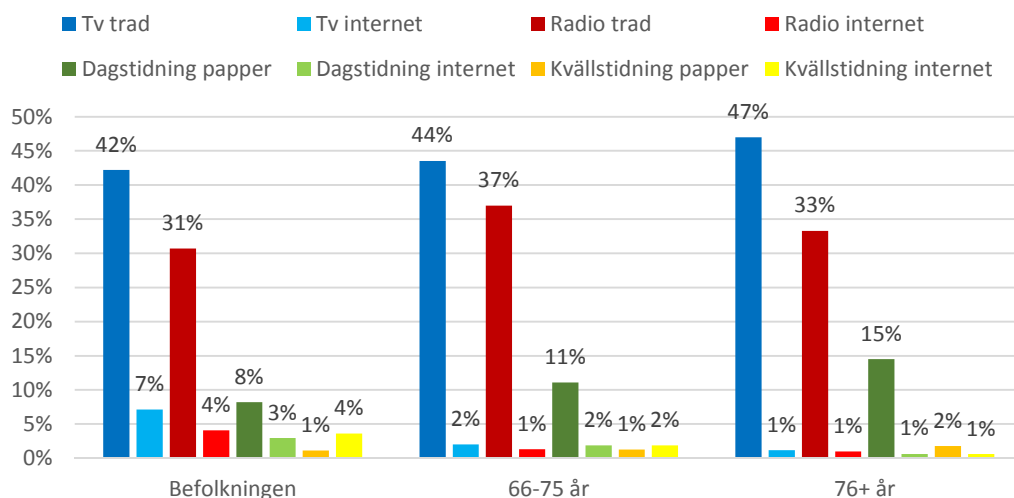

Diagram 07-4 Fördelning av den totala medietiden på olika medier i traditionell form och på webben.

Webbversionen ett komplement till det traditionella

De traditionella medierna dominerar fortfarande stort medieanvändningen i befolkningen som helhet. Detta framgår ännu tydligare bland de äldre. Och ju äldre desto mindre del av medietiden ägnas åt internet.

Räknar vi ihop internettiden för tv, radio, dags- och kvällstidning uppgår den till 18 procent av den totala tiden för befolkningen som helhet, 7 procent för de yngre pensionärerna och 4 procent för de äldre över 75 år.

Ser vi till de enskilda medierna är skillnaderna stora och det är i tidningsläsningen som internets webbversioner konkurrerar starkast. Det gäller även bland pensionärerna, och som vi tidigare sett framför allt vid läsningen av kvällstidningen.

Den mesta medietiden ägnas dock radio och tv och här är det bland pensionärerna endast några få procent av lyssnar- och tittartiden som sker på internet. I befolkningen som helhet utgör tv-tiden som sker på internet 14 procent av den totala tv-tiden. Hos de yngre pensionärerna utgör den 4 procent och hos de över 75 år går 2 procent av tv-tiden åt tv-tittande via internet.

Läsningen av dagstidningen på internet upptar i befolkningen som helhet 27 procent av den totala tiden för tidningsläsning, 15 procent av tiden för tidningsläsning bland de yngre pensionärerna och 7 procent av tiden för tidningsläsning bland de över 75 år.

Hur stor del av den totala medietiden ägnas åt internet?

	Befolkningen (12+ år)	66-75 år	76+ år
Kvällstidning	80%	67%	33%
Dagstidning	27%	15%	7%
Tv	14%	4%	2%
Radio	11%	3%	3%

Tabell 7.1. Andel internettid av total medietid (traditionell medietid + webbtid)

Ovanstående uträkningar gäller åldersgrupperna som helhet, inkluderande både användare och icke-användare av internet. Men även om vi bara ser till internetanvändarna i den äldsta åldersgruppen, där det finns många som inte använder internet, blir skillnaderna marginella. De traditionella medierna i sina traditionella versioner är helt dominerande även bland de äldre internetanvändarna som använder internet flera gånger dagligen.

Internet ett komplement

De äldre som är uppvuxna med de traditionella medierna i deras traditionella former och har levt med dem som dagliga följeslagare i hela sina liv ändrar inte sina medievanor på grund av att mycket av denna information och underhållning också finns tillgängligt på nätet. Det gäller även de som använder internet dagligen. De behåller sina traditionella medievanor men letar också upp dessa traditionella medier på internet. Den traditionella medieanvändningen minskar inte utan lever kvar och ökar istället genom att de traditionella medierna också återfinns på internet. Internet används som ett komplement, inte som en konkurrent.

Traditionella medier är lika viktiga för användare som icke-användare

Hur viktiga bedömer man att internet och de traditionella medierna är för nyheter, information och kunskap? Påverkas bedömningen av om man använder internet? Jämför vi pensionärerna som använder internet med de som inte gör det är skillnaderna marginella. Oavsett om man använder internet eller inte bedömer man personliga kontakter, tv och dagstidningar som lika viktiga som källa till information. En skillnad finns för radion där icke-användarna bland de yngre pensionärerna bedömer radion som en något viktigare informationskälla än andra. Den stora skillnaden hittar vi i bedömningen av internet där, av naturliga skäl, internet är helt oviktigt för icke-användarna.

Hur viktiga är olika informationskällor?

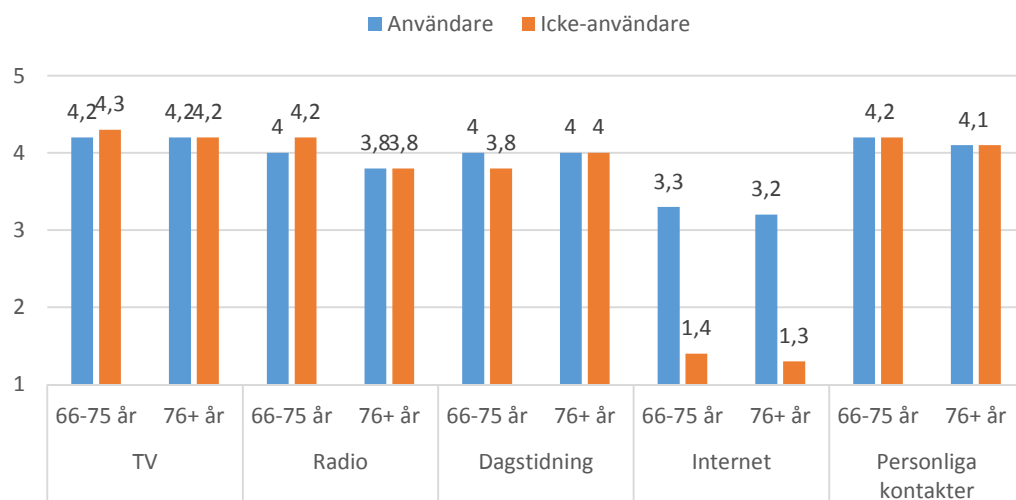

Diagram 07-5 Genomsnittlig viktighetspoäng (5-gradig skala) för olika medier som informationskälla givna av de som använder respektive inte använder internet.

Det intressanta i diagram 7.5 är att de äldre användarna av internet bedömer de traditionella medierna som lika viktiga som informationskälla som icke-användarna samtidigt som också internet blivit en ganska viktig informationskälla.

Men jämför vi de äldre internetanvändarna med befolkningen som helhet ser vi hur internet med åren, med en ökad användning av internet, blivit en allt viktigare källa till information för de flesta, särskilt bland de unga. Även för de äldre användarna har internet blivit viktigare, men fortfarande är de traditionella medierna i dess traditionella former viktigast.

Traditionella medier är viktigare för pensionärer än befolkningen i övrigt

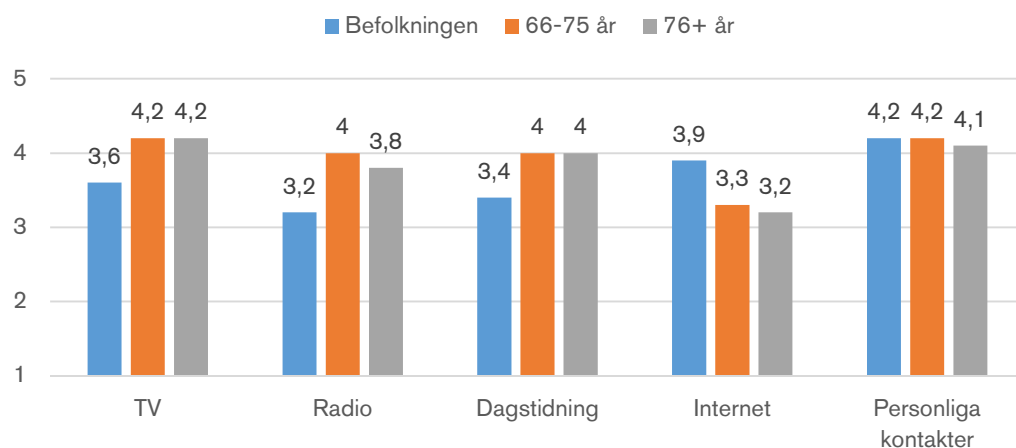

Diagram 07-6 Genomsnittlig viktighetspoäng (5-gradig skala) för olika medier som informationskälla i befolkningen och bland äldre.

Hur har medieanvändningen förändrats mellan 2004 och 2014?

Med utgångspunkt från 2004 kan vi se hur användningen av medierna förändrats fram till idag. Har tiden som pensionärerna ägnade åt att läsa dagstidningen 2004 ökat eller minskat? Såg man mer på tv, eller lyssnade man mer på radio 2004 jämfört med idag?

Går vi tillbaka till 2004 och jämför vad som hänt fram till 2014 kan vi se att pensionärerna idag lyssnar något mindre på radio, men ser mer på tv, läser mer dagstidningar, tidskrifter och minst lika mycket böcker och ägnar dessutom en timme mer om dagen åt internet (Mediebarometern, 2004 och 2014). År 2004 ägnade pensionärerna mycket lite tid åt internet.

Hur har tiden som pensionärerna ägnar sig åt olika medier förändrats mellan 2004 och 2014?

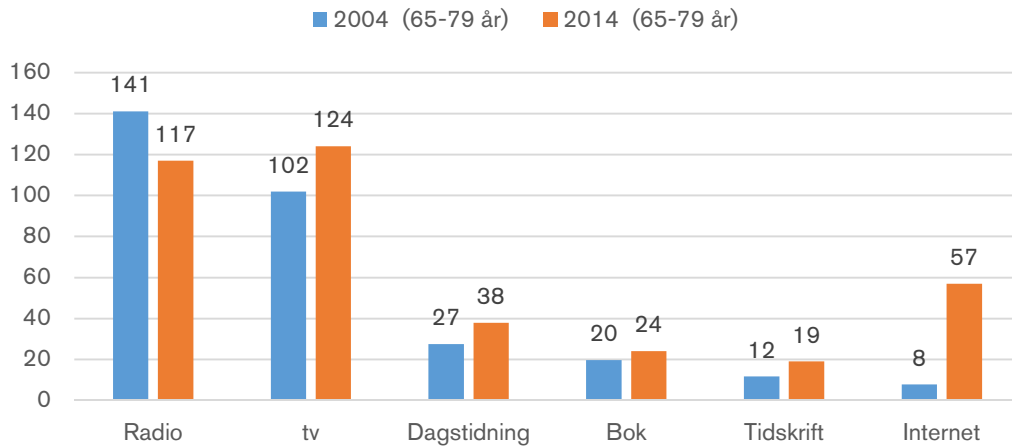

Diagram 07-7 Genomsnittlig tid som pensionärerna 65-79 år ägnade åt olika medier 2004 och 2014.

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion. På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

08. Pensionärernas syn på internet

Vid millennieskiftet, år 2000, var pensionärernas attityd gentemot internet mycket skeptisk. Man hade låga förväntningar på att internet skulle ha några positiva effekter och man litade inte på betalningssystemet. Idag, femton år senare, finns den skeptiska inställningen kvar men de flesta har vant sig att betala med kreditkort och en majoritet, även av pensionärerna, oroar sig inte längre för att betala med kort över internet.

86 procent av pensionärerna tror inte att internet kommer att göra det lättare att förstå politik eller att internet ska göra att myndigheterna kommer att bry sig mer om vad människor tycker. 90 procent tror inte att internet kommer göra det lättare att påverka regeringen och 93 procent tror inte att internet kommer att ge människor mer politisk makt.

Internet har liten betydelse för demokratin

Överlag är det inte bara pensionärerna utan större delen av befolkningen tror inte att internet kommer att ha någon betydelse för demokratin även om den skeptiska inställningen minskat något de senaste åren. Mest positiva är de yngre i åldern 25 till 35 år där var tredje tror att internet kommer att få myndigheterna att bry sig mer om vad folk tycker och att det kommer bli lättare att påverka regeringen.

När det gäller oron för att uppge sitt kreditkortsnummer vid en betalning över internet har den minskat avsevärt, även om oron är lite högre hos de äldre. Bland äldre internetanvändare är tre av tio oroade jämfört med en av tio bland de yngre.

Ingen utbredd oro

Men det finns ingen utbredd oro bland äldre internetanvändare, när det till exempel gäller risker för övervakning och kontroll. I detta avseende liknar pensionärerna den övriga befolkningen. 15 till 20 procent är oroade över att myndigheter, företag eller andra människor ska inkräkta på den personliga integriteten. Den stora majoriteten är således inte oroade. Hälften (54%) av de äldre användarna tycker att de kan kontrollera sin personliga integritet och nästan lika många säger att de aktivt skyddar sin integritet (Findahl, 2014).

En orsak till att de flesta äldre internetanvändare inte är oroade är att de säger att de inte har något att dölja (65-75 år: 65%; 76+ år:80%). Mycket få (5%) har drabbats av kränkande e-post och ännu färre av stulna kreditkortsuppgifter eller trakasserier. Den personliga integriteten har inte blivit kränkt. Det vanligaste obehaget är att man fått e-post eller på andra sätt blivit uppmanad att ge ifrån sig personliga bankuppgifter. Det har drabbat var fjärde pensionär (25%). Detta är också den obehaglighet som är vanligast även i andra internetanvändarens vardag, oberoende av ålder (Findahl, 2014).

Många äldre känner sig inte delaktiga i "informationssamhället"

För de som växte upp långt innan datorer och internet, och till och med innan televisionen fanns, har det så kallade "informationssamhället", inneburit stora genomgripande förändringar i hur man kommunicerar och informerar sig. Vid

millennieskiftet år 2000 kände sig bara en tredjedel (35%) av befolkningen helt och fullt eller till stor del delaktig i det nya informationssamhället. Bland pensionärerna över 70 år kände sig nästan alla utanför. Endast 6 procent kände sig delaktiga.

Hur delaktiga känner sig pensionärerna i informationssamhället?

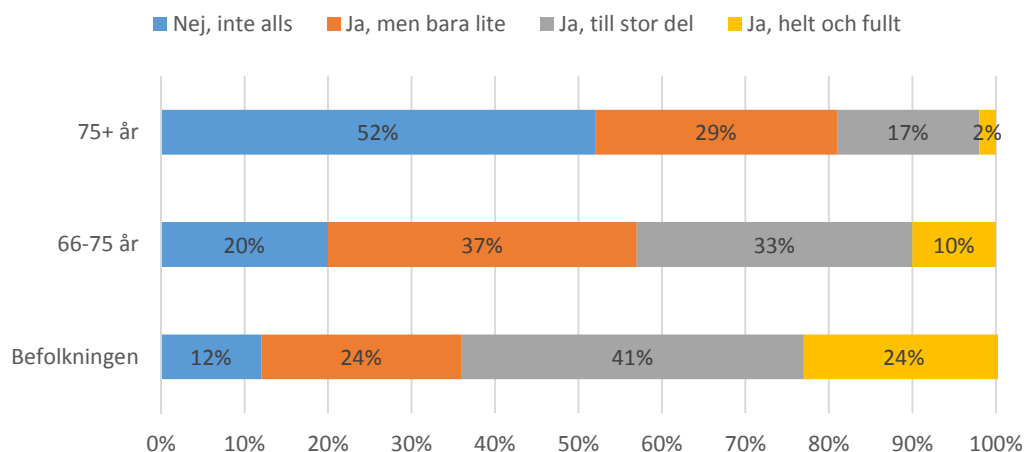

Diagram o8-1 Andel av befolkningen och av pensionärerna som känner sig mer eller mindre delaktiga i "informationssamhället" (4-gradig skala).

Här har det skett förändringar under de fjorton år som gått sedan dess, men fortfarande känner sig en tredjedel i befolkningen inte delaktiga, och den andelen är större bland pensionärerna: 57 procent av de yngre och 81 procent av de äldre pensionärerna känner sig inte delaktiga.

Hur delaktiga känner sig pensionärerna som använder internet?

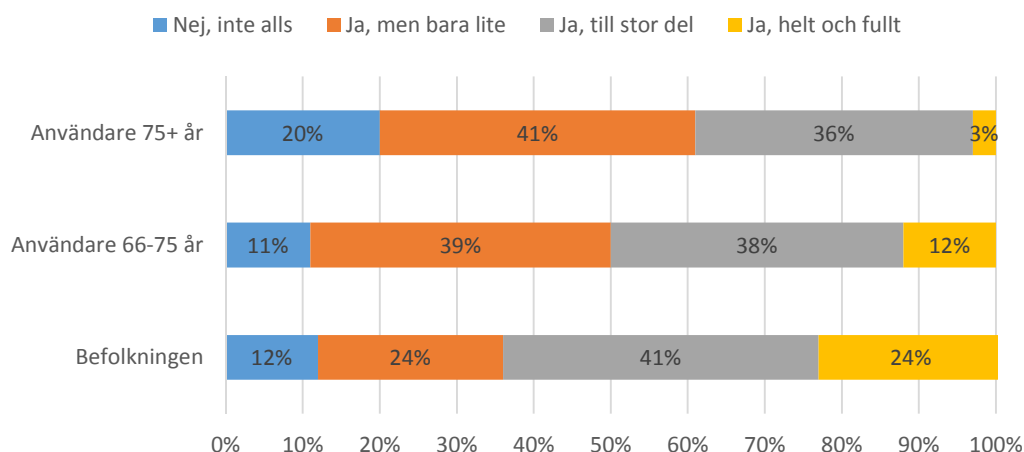

Diagram o8-2 Andel av internetanvändarna i befolkningen och andel av internetanvändarna bland pensionärerna som känner sig mer eller mindre delaktiga i "informationssamhället" (4-gradig skala).

Det är ett utanförskap som minskar när man börjar använda internet. Det är framför allt andelen som känner sig helt utanför som minskar. Men det är först bland äldre som använder internet flera gånger om dagen som tre av fyra (72%) känner sig delaktiga.

Kritik av internet från äldre

Många äldre, särskilt de över 75 år, har synpunkter på internet som fenomen. Här följer kommentarer från en del av dem som intervjuats i undersökningen 2014, kommentarer som de spontant har gett uttryck för. De kommer både från personer som använder internet och från dem som inte gör det, men framför allt från den senare gruppen. (För mer synpunkter från äldre se Findahl, 2013).

Internet har blivit ett tvång

Att man tvingas att använda Internet till slut. Det går snart inte att leva annars. De tar bort alla andra alternativ.
(Kvinna, 79 år, lärare. Använder ej internet.)

Jag tycker att det är för mycket datorisering. Man känner sig borta från samhället om man inte har dator.
(Kvinna, 71 år, grundskola, assistent. Använder ej internet.)

Äldre folk borde få en dator gratis för att lära sig leva med en dator. Det känns som man är gammalmodig när man inte har en dator, för allt går ut på att man redan har en dator.
(Kvinna, 72 år, mer än grundskola, kontorsarbete. Använder ej internet.)

Man kan tycka att det är för mycket rekommendationer att gå in och titta på internet. Man kan få information på annat sätt, t ex ringa.
(Kvinna, 74 år, grundskola, butiksägare. Använder internet.)

Man utgår från att alla har en dator och internet. WWW hit och dit. Ska man ändra samhället så att det krävs en dator för att t ex betala räkningar så får man se till att alla har en maskin.
(Kvinna, 77 år, sjuksköterska. Använder ej internet.)

Kränglig, inte användarvänlig teknik

Den tekniska utrustningen och program är inte tillräckligt användarvänlig.
(Man, 71 år, mer än grundskola, använder internet).

Barnbarn har gjort webbadresser åt mig så jag kan gå direkt in på t.ex. Blocket.
(Kvinna, 87 år, folkskola, sjuksköterska, egen dator men använder ej internet.)

Jag har använt Internet i snart 20 år och fortfarande är gränssnittet maskin-människa relativt dåligt utvecklat från många operatörers sida. Det bygger barriärer och jag tror att många känner sig utanför. Jag har också märkt en tilltagande centralisering.
(Man 73 år, akademisk examen, använder internet.)

Hjälp behövs

Eftersom jag är gammal lärare, för att lära sig nya saker måste man få hjälp. Man borde ge äldre den hjälpen. Man förutsätter att man klarar det själv, men det tror jag inte på. Statlig och kommunal uppgift att ta tag i det här. (Kvinna, 78 år, akademisk examen, lärare, använder internet.)

Det är svårt och tekniken ändras mer och mer ju äldre man blir. Jag är i mellanzonen när det gäller teknikens utveckling och hänger inte med längre. Jag undrar hur länge man ska kunna hänga med i den här åldern. Det är riktigt svårt. Man borde få bättre hjälp. (Kvinna, 76 år, akademiker, fritidspedagog, använder internet.)

Det borde finnas någon plats dit sådana som jag, som inte kan så mycket om datorer, kunde gå för att få råd och hjälp. Eller att någon kom hem till en och hjälpte till med ens egen dator. (Kvinna, 82 år, akademisk utbildning, läkarsekreterare, använder internet.)

Äldre människor skulle få mer råd och hjälp i datorvärlden. Om man får ett datorproblem skulle det gå att få hem någon som kan hjälpa till, ungefär som hemtjänst på it-sidan. (Man, 83 år, ingenjör, använder internet.)

Försöker lära mig mer om datorer eftersom vi tyvärr blir mer beroende. Det utesluter befolkningen. (Kvinna, 78 år, studentexamen, skolintendent, använder internet.)

Det har gått för långt

När man tänker bara på ungdomar så är de paralyserade. De kan inte släppa sina ipad och mobiler. De är uppkopplade dygnet runt och det är på det sättet de har kommunikation. Det har gått lite väl långt, t.ex. på Facebook så måste de kolla upp vad deras bekanta gör. (Man, 78 år, ingenjör, använder internet.)

Det skulle bromsas lite, t ex det tjatas mycket om internet. Det gamla vanliga duger t ex bankgiro för att betala räkningarna. (Man, 76 år, grundskola, eget företag, använder ej internet.)

Folk som inte är uppkopplade på internet är diskriminerade. (Kvinna, 80 år, grundskola, banktjänsteman, använder internet.)

Avskaffa internet. Det ska bara existera som att kunna skriva texter. Jag vill kunna posta ett dokument från datorn. (Kvinna, 71 år, universitetslektor, använder internet.)

Det går åt fel håll

Jag är tacksam för att man bor i en liten ort där det är bra service, t.ex. vårdcentral och grossisthandel. Man kan inte klaga på någonting. (Man, 90 år, folkskola, fiskeföretag, använder ej internet.)

Jag tycker att internet har sin funktion, man får räkna med att samhället utvecklas vad gäller det tekniska. Mycket går åt fel håll. Många blir lurade att köpa saker på internet. (Man, 95 år, mer än grundskola, ekonom, använder ej internet.)

Jag tror inte alls på internet. Det är bara elände, brott t ex barnpornografi på nätet. Det var ju inte meningen att det skulle användas så här. (Kvinna, 89 år, folkskola, biträde, använder ej internet.)

Jag tycker i viss mån att detta med Twitter är överdrivet. Jag förstår inte hur människor törs och hålla på och hänga ut sina saker. Jag begriper inte det. (Man, 78 år, grundskola, chaufför, använder internet.)

Internet ger ett sämre liv

Vi svenskar lägger ned alldeles för mycket tid på våra datorer, på sikt leder det troligen till att vi tappar förmågan att hjälpa och stödja varandra. I förlängningen kan det leda till att våra sjäsliv förtorkar. Vilket ju är dystert.

(Man, 67 år, studentexamen, journalist, använder internet.)

Vardagen har så mycket annat än att sitta vid en dator. Den är mer ett nödvändigt ont. Livet före datorer och TV var enklare att leva. Det fanns mindre av allt och mer mänsklig gemenskap.

(Kvinna, 68 år, studentexamen, postkassör, använder internet.)

Dator och allt går lite för fort ibland. Människor har slutat prata med varandra för det går via datorn. Det är skrämmande. Folk kommer inte i kontakt med varandra längre, det är skrämmande att se.

(Kvinna, 68 år, studentexamen, undersköterska. Använder ej internet.)

Det har gått för långt, alla tittar på datorer och det är otrevligt med alla samtal på tåget i mobiler eller hos läkaren i väntrummet. Att man inte tittar på sina barn och tittar i facebook istället.

(Kvinna, 75 år, studentexamen, Dekorator, använder internet.)

Äldre som inte använder internet tycker inte synd om sig själva

När pensionärerna som inte använder internet får räkna upp nackdelar och fördelar med att inte ha internet har 2 av 3 svårt att nämna några nackdelar. Några nämner till och med några fördelar (Internet och äldre, Findahl, 2011). 1 av 4 radar upp några nackdelar som att gå miste om information, svårt att kunna ta del av offentliga tjänster, inte kunna följa hänvisningar i radio och tv. Men allmänt är att de inte tycker synd om sig själva.

Däremot tycker en del av de som redan använder internet synd om icke-användarna. De känner inte till allt bra och intressant som de kan gå miste om, menar de. Detta är ett förhållande som inte bara tycks gälla i Sverige. Även i USA anser de flesta äldre internetanvändare (78%) att icke-användarna går miste om mycket. Men majoriteten av icke-användarna tycker inte att de gått miste om så mycket (Pew, 2014).

De flesta äldre som använder internet är nöjda med det

Vi har här på flera sidor redovisat spontana kommentarer med kritik gentemot internet. Men det förekommer också mer positiva synpunkter.

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Bra

Bara förståndet som begränsar internetanvändning.

(Man, 78 år, grundskola, arbetare, använder internet.)

Det är ett bra att internet finns men man ska använda på rätt sätt.

(Kvinna, 88 år, folkskola, kassörska, använder inte internet.)

För mig som pensionär är det jättebra med internet.

(Man, 86 år, ingenjör på Ericsson, använder internet.)

Jag tycker att internet är ett utmärkt redskap för kommunikation och för insamling av fakta och upplysningar av olika slag. Jag använder internet dagligen.

(Kvinna, 74 år, studentexamen, sekreterare, använder internet.)

Uppskattar e-posten väldigt mycket.

(Kvinna, 70 år, grundskola, tjänsteman, använder internet.)

Allmänt tycker de äldre som använder internet att internet blivit viktigt för dem i deras privata liv. Och ju mer de använder internet desto viktigare har internet blivit. De som inte tycker att internet är så viktigt använder internet ganska sällan: någon eller några gånger i veckan.

Den genomsnittliga uppskattningen bland de som använder internet någon gång i veckan ligger kring siffran 3 på den femgradiga skalan. De yngsta och äldsta åldersgrupperna ligger något under och övriga något över 3. Siffran 3 står för mitten på skalan, varken viktig eller oviktig, och 1 står för inte alls viktig och 5 står för mycket viktig.

Och även om den kritiska och avvaktande hållningen delas av många äldre utgör de inte en majoritet av 40-talisterna bland de yngre pensionärerna upp till 75 år. I denna åldersgrupp använder ungefär hälften (46%) internet dagligen och de har en positiv syn på internet och anser att internet spelar en mycket viktig roll i deras privata liv.

I åldersgruppen över 75 år, där 20- och 30-talisterna finns, är den skeptiska attityden mer dominerande. Här finns en majoritet som inte använder internet och bara 20 procent är dagliga användare.

Internet blir viktigare ju mer man använder det

Jämför vi de som använder internet någon gång i veckan med de som använder internet dagligen och flera gånger dagligen ökar den upplevda viktigheten med frekvensen. Det gäller för alla åldrar.

Här finns också generationsskillnader. De yngre bedömer genomgående internet som viktigare än de äldre även om vi jämför de som använder internet lika ofta. Lägst uppskattning ger de äldsta, över 75 år. Men även de bedömer att internet är viktigt för dem, en bra bit över skalans mitt.

Undantaget, från ålderns inverkan, utgör de äldre som använder internet flera gånger om dagen. De tycker att internet är mycket viktigt i deras privata vardagsliv. Minst lika viktigt som lika frekventa användare i andra åldersgrupper. Högsta viktighet (4,5) ges internet av de yngre pensionärerna (66-74 år), särskilt kvinnorna. Dessa höga bedömningar, från de äldre som använder internet flera gånger om dagen, är bland de högsta och jämförbara med den viktighet som ungdomar i åldern 16 till 24 år ger till internet (Diagram o8-3).

En skillnad mellan äldre och unga är att de som använder internet flera gånger om dagen är en förhållandevis liten grupp bland pensionärerna medan de utgör en majoritet (65%) bland ungdomarna. En tredjedel av de unga pensionärerna, 66 till 75 år, använder internet flera gånger om dagen vilket motsvarar en fjärdedel av åldersgruppen.

Men allmänt visar dessa bedömningar, tillsammans med den tid som ägnas åt internet, att internet inte spelar samma viktiga roll för pensionärerna som för de yngre. Det gäller även när vi jämför äldre och yngre användare som använder internet lika ofta. För de flesta äldre finns det många andra saker som är viktigare och tar upp tid, än internet, i deras vardagsliv, även om de använder internet dagligen.

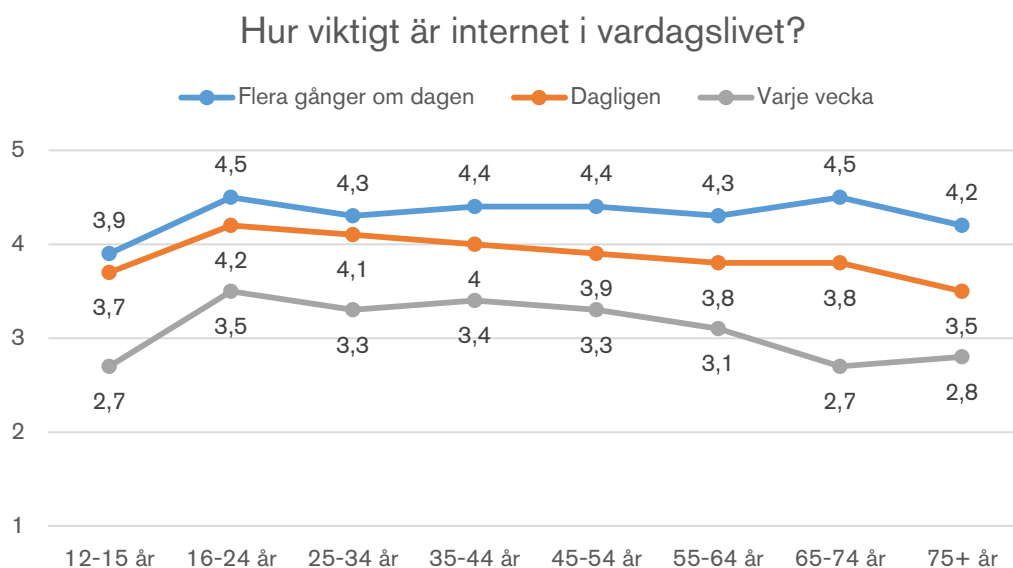

Diagram o8-3 Genomsnittlig bedömning av internets viktighet i det privata livet (5-gradig skala) av internetanvändare i olika åldrar med olika frekvens i användningen. 1= inte alls viktig, 5=mycket viktig

Traditionella medier fortfarande viktiga för flitiga internetanvändare

Det gäller även den fjärdedel av åldersgruppen bland de unga pensionärerna, som använder internet flera gånger om dagen och där internet spelar en mycket viktig roll i deras vardagsliv. Här spelar också de traditionella medierna, i deras traditionella former en viktig roll: televisionen, radion, papperstidningen, böckerna, tidskrifterna.

Ju mer man använder internet desto viktigare har blivit det

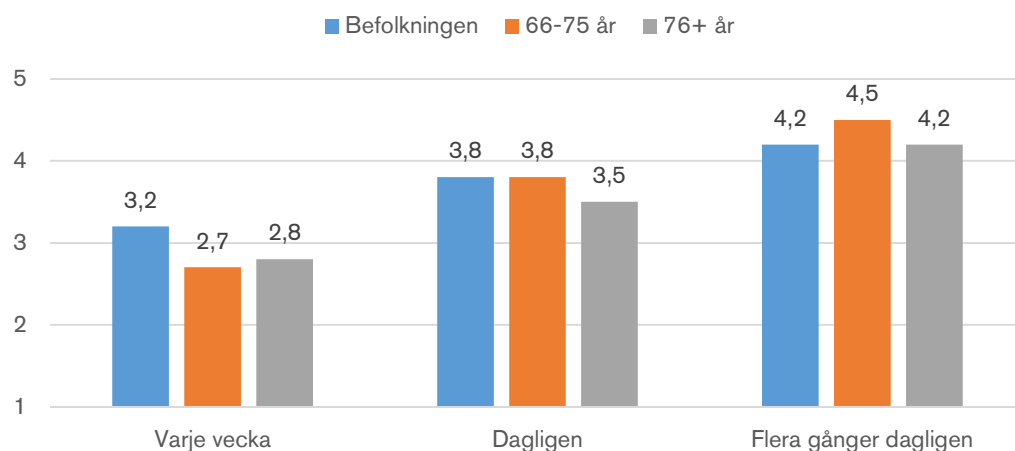

Diagram o8-4 Genomsnittlig bedömning av internets viktighet i det privata livet (5-gradig skala) avgivna av äldre internetanvändare med olika frekvens i användningen. 1= inte alls viktig, 5=mycket viktig

Användningen av internet har inte nämnvärt minskat betydelsen av dessa traditionella medier som informationskällor. Det framgår om vi jämför viktighetsbedömningarna från de som använder internet flera gånger om dagen, med de som använder internet sällan eller inte alls. De traditionella medierna i deras traditionella former är lika viktiga som informationskällor oberoende av hur mycket man använder internet. Det är ett förhållande som också är giltigt för de som äldre än 75 år.

Påverkas mediernas viktighet av hur ofta 66-75 åringar använder internet?

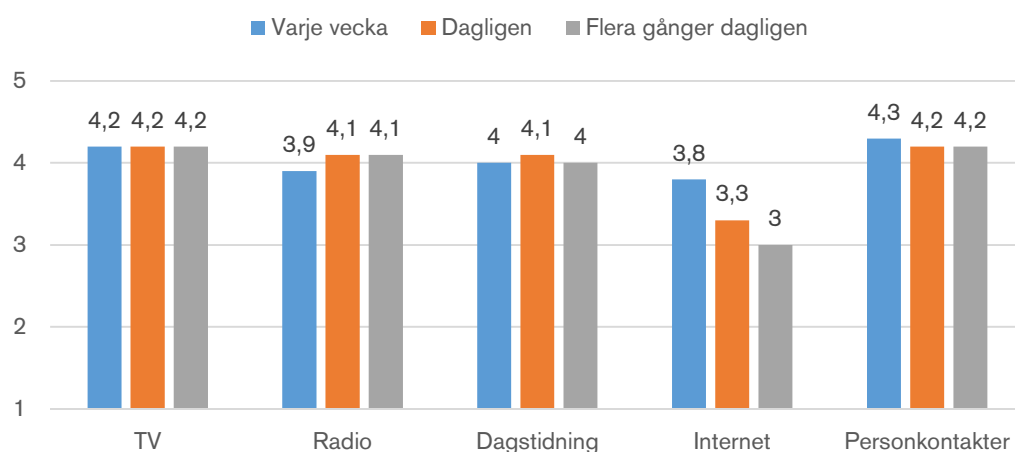

Diagram o8-5 Genomsnittlig viktighetspoäng (5-gradig skala) för olika medier som informationskälla avgivna av de som använder internet dagligen eller flera gånger dagligen. 1= inte alls viktig, 5=mycket viktig

Avslutning

I slutet av 90-talet när allt fler människor började skaffa sig tillgång till internet var de äldre inte intresserade. Först kom de som redan var vana att arbeta med datorer, sedan ungdomar och barnfamiljer. År 2000 när halva svenska folket skaffat sig tillgång till internet var det 12 procent av de äldre över 65 år som fått tillgång till internet.

2009 hade en tredjedel av pensionärerna börjat använda internet medan samtidigt 80 procent av befolkningen gjorde det. Den digitala klyftan gick då mellan de som var under och över 65 år. Under 65 år var de flesta internetanvändare och över 65 år var det två av tre som inte använde internet.

Idag har denna klyfta hoppat upp tio år i åldrarna och går nu mellan de som är över och under 75 år. Mellan 65 och 75 år befinner sig nu 40-talisterna som var fullt yrkesverksamma i mitten av 90-talet då internet började slå igenom och de skaffade sig tidigt ett gott utgångsläge. Detta generationsskifte bland pensionärerna har bidragit till att klyftan mellan de yngre pensionärerna och övriga befolkningen minskat.

Under de senaste åren, medan spridningen av internet börjat plana ut, har det skett en fortsatt spridning bland de unga pensionärerna, och de flesta har nu tillgång till internet och liknar därmed befolkningen i genomsnitt. Hos de äldre över 75 år, där 20- och 30-talisterna finns, har ökningen varit mycket långsammare.

Det är dock inte alla äldre som har tillgång till internet som också använder det. Här finns en skillnad på 10 till 15 procentenheter mellan tillgång och användning, vilket visar att det inte räcker med tillgång till internet för att internet ska bli användbart. Bristande kunskaper om datorer och liten vilja att testa ny teknik tillsammans med ett svagt intresse begränsar spridningen av internet.

Det utvecklas idag nya tekniker inom hälsovården för att underlätta hjälp och kontakter med de äldre. Och det är sedan länge bevisat att internet kan spela en viktig roll inom sjukvården, även för de som inte tidigare varit bekanta med datorer (Kreps, 2001). Men hindren är många och underskattas ofta (Berner, 2014; Choi & Dinitto, 2013b; Milligan & Passey, 2011; Coleman et.al., 2010).

För fyra år sedan gjorde vi en prognos om den framtida spridningen av internet fram till 2020 (Findahl, 2011). Prognosen var att spridningen av internet bland pensionärerna inte skulle fortsätta i samma takt som fram till 2010 utan mattas av. Orsaken till detta var att spridningstakten var betydligt snabbare bland de högutbildade och att spridningstakten för pensionärerna skulle sakta av när de flesta högutbildade skaffat sig internet. Vi är nu i ett sådant skede där spridningstakten bestäms av de lågutbildade och de med låga inkomster. Prognosen från 2010 tycks stämma.

Medan de digitala klyftorna i flera avseenden minskat i den övriga befolkningen lever de således kvar bland pensionärerna. Inkomst, utbildning och yrkesbakgrund spelar stor roll för vilka som använder internet och den rollen ökar med ökad ålder.

Detta blir särskilt tydligt i tillgången och användningen av det mobila internet. De äldre pensionärerna, över 75 år, står nästan helt utanför den mobila internetvärlden. De har mobiler för att ringa och skicka sms med, men de kopplar inte upp sig via surfplattor eller smartmobiler. De yngre pensionärerna har också stått utanför men under det senaste året har intresset vaknat både för smarta mobiler och surfplattor.

Fortfarande har dock de mobila apparaterna bland pensionärerna karaktären av en apparat för eliterna eftersom det är de med hög inkomst och utbildning som har skaffat sig tillgång. I vilken mån de mobila apparaterna ska få en vidare spridning bland pensionärerna är ovisst. Här ligger den mer användarvänliga surfplattan bäst till. Många äldre prövar sig inte fram bland nya okända funktioner utan håller sig till det som de lärt sig och är bekanta med (Zhou et. al. 2013).

Många pensionärer har en begränsad kunskap om hur man handskas med datorer och behöver hjälp och stöd (Diös Ellemo & Stenberg, 2013; Selg & Svensson, 2008). Därav följer att många pensionärer inte känner sig delaktiga i "informationssamhället" och de har en kritisk och avvaktande hållning till internet som fenomen. Hälften av de yngre och 80 procent av de äldre pensionärerna känner sig inte delaktiga.

Det är ett utanförskap som minskar när man börjar använda internet. Och ju mer man använder internet desto mer minskar utanförskapet, samtidigt som internet blir en allt viktigare del i det egna livet. För de pensionärer som använder internet flera gånger om dagen har internet kommit att spela en mycket viktig roll. Lika viktig som för många ungdomar.

Trots att allt fler pensionärer använder internet och trots att de lägger ner allt mer tid på internet spelar fortfarande de traditionella medierna i sina traditionella former en lika viktig roll som tidigare. Det gäller även för de som använder internet flera gånger om dagen. De traditionella medierna på internet har blivit ett komplement. Förändringsprocessen är trög. Invanda medievanor tar lång tid att förändra (Findahl, 2013c).

Och allmänt visar pensionärernas mindre intensitet och mindre tid med internet, jämfört med den övriga befolkningen, att det finns många andra saker som är viktigare och tar upp tid i deras vardagsliv. Det finns ingen åldersgrupp som ser lika mycket på tv och lyssnar lika mycket på radio som pensionärerna. De ägnar också mer tid än andra att läsa tidningar och de läser också mer böcker och tidskrifter.

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Litteratur

- Berner, J. (2014). Psychological, socio-demographic and health determinants in information communication technology use by older-adults. Karlskrona: Blekinge Institute of Technology.
- Choi, N. G., & Dinitto, D. M. (2013a). The digital divide among low-income homebound older adults: Internet use patterns, eHealth literacy, and attitudes toward computer/Internet use. *Journal of Medical Internet Research*, 15(5), e93. doi:10.2196/jmir.2645
- Choi, N. G., & Dinitto, D. M. (2013b). Internet use among older adults: association with health needs, psychological capital, and social capital. *Journal of Medical Internet Research*, 15(5), e97. doi:10.2196/jmir.2333
- Coleman, G., Gibson, L., Hanson, V., Bobrowicz, A., & McKay, A. (2010). Engaging the disengaged: How do we design technology for digitally excluded older adults? DIS-10: Proceedings of the 8th ACM Conference on Designing Interactive Systems, 175-178.
- Diös Ellemo, Å. & Stenberg, S. (2013). Att vara en del av en vardagsgemenskap via internet : Äldre personers erfarenheter och föreställningar. Institutionen för hälsovetenskap, Luleå tekniska Universitet.
- Eurostat, (2015). Individuals – internet use. Eurostat, 20.3.2015.
- Findahl, O. (2014). Svenskarna och internet 2014. Stockholm: .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2013a). En miljon svenskar vill inte använda internet. Stockholm: Digidel och .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2013b). Svenskarna och internet 2013. Stockholm: .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2013c). Vad händer när gamla medier möter nya medier? I I. Wadbring & G. Nygren (red), På väg mot medievärlden 2020. Lund: Studentlitteratur
- Findahl, O. (2012). De som står utanför. En analys av digital delaktighet. Stockholm: Digidel och .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur). April 2012
- Findahl, O. (2011). Äldre svenskar och internet 2010. Stockholm: .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2009). Internet 15 år. Visionerna möter vardagsverkligheten – om hur svenskarna blev internetanvändare. Stockholm: .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2009). Svenskarna och internet 2009. Stockholm: World Internet Institute & .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2009). Who are excluded and why? A study of the non-users of the Internet. In P. Cunningham & M. Cunningham (Eds.), eChallenges e-2009 Conference Proceedings.
- Findahl, O. (2008). Svenskarna och internet 2008. Stockholm: . World Internet Institute & .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur).
- Findahl, O. (2000). Svenskarna och internet 2000. Gävle: World Internet Institute
- Findahl, O. & Selg, H. (2008). Öppen källkod och öppet innehåll. En undersökning av och med erfarna Internetanvändare. Ingår i Eriksson, L-E, Findahl, O & Selg, H (2008). Framtiden är öppen. Om problem och möjligheter med öppen källkod och öppet innehåll. Stockholm: Vinnova.

- Findlater, L., Froehlich, J. E., Fattal, K., Wobbrock, J. O., & Dastyar, T. (2013). Age-related differences in performance with touchscreens compared to traditional mouse input. In Proceedings of ACM CHI 2013
- Kreps, G.L. (Ed.). Health communication and information technology. The Electric Journal of communication. Volume 11 Numbers 3 and 4, 2001.
- Larsson Ranada, Å. & Hagberg, J-E. (2014). All the things I have – Handling one´s material room in old age. J. of aging studies. (31), 110-118, dec. 2014.
- Mediebarometern 2014. Nordicom-Sverige, Göteborgs universitet.
- Mediebarometern 2004. Nordicom-Sverige, Göteborgs universitet.
- Milligan, C., & Passey, D. (2011). Ageing and the use of the internet, current engagement and future needs (social investment for social impact) (p. 89). Nominet Trust.
- SCB, (2014). Generationer genom livet – en demografisk beskrivning av födda under 1900-talet. SCB, Demografiska rapporter, 2014:2.
- Selg, H. & Svensson, B.R. (2008). Promoting the Adoption of Internet among Elderly People. In P. Cunningham and M. Cunningham (Eds), Collaboration and the Knowledge Economy: Issues, Applications, Case Studies. IOS Press.
- Smith, A. (2014). Older Adults and Technology Use. Pew Research Internet Project. April, 2014.
- Zhou, J., Rau, P.-L., & Salvendy, G. (2013). A qualitative study of older adults' acceptance of new functions on smart phones and tablets. In CCD/HCI 2013 (pp. 525-534).
- Österman, T. & Timander, J. (1997). Internetanvändningen i Sveriges befolkning. Teldok rapport nr 115.

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion.
På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

Om rapporten

Denna rapport om pensionärerna och internet är en fördjupning av "Svenskarna och internet 2014" och baserar sig på den datainsamling som gjordes under första halvåret 2014. Totalt intervjuades 3014 personer varav 310 var i åldern 66-75 år och 277 var 76 år eller äldre.

För mer uppgifter om metod, urval, bortfall et cetera. se Svenskarna och internet 2014. www.soi2014.se

Varje ny .se-adress bidrar till utvecklingen av internet

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur) ansvarar för internets svenska toppdomän och administrerar registreringen av domännamn under .se och .nu. Överskottet från registreringsavgifterna för domännamn investeras i internetutveckling som gagnar alla internetanvändare, bland annat den här rapporten!

Pensionärerna och internet är en del av den årliga rapporten Svenskarna och internet från .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur) som kartlägger internetanvändningens utveckling och förändring hos den svenska befolkningen.

I denna delrapport belyses bland annat:

- Tillgången till internet bland pensionärerna har ökat kraftigt
- De digitala klyftorna lever kvar bland pensionärerna.
- Nästan 1,2 miljoner pensionärer tycker att de knappt alls har några kunskaper om datorer.
- Den mobila boomen
- En internationell jämförelse
- I vilken mån internets innehåll är tillgängligt för pensionärerna
- Vad de äldre internetanvändarna gör på internet
- Jämförelse av internet och traditionella medier
- Pensionärernas syn på internet

Pensionärerna och internet finns nu som webbversion. På www.poi2014.se kan du enkelt sortera statistik på olika ämnen och dela diagram från rapporten med dina vänner.

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur)

Box 7399
103 91 Stockholm
Tel 08-452 35 00
Fax 08-452 35 02
Org. nr 802405-0190
www.iis.se

.se